2004 YIL 26 FEVRAL, PAYSHANBA

Qishloq HAYOTI

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy gazetasi

1974 yil 1 yanvardan chiqa boshlagan

№ 27 (6.708). Sotuvda erkin narxda

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 24 феврал куни Оқсаройда Америка Қўшма Штатлари мудофаа вазири Доналд Рамсфелдни қабул қилди.

Мамлакатимиз раҳбари меҳмонни юртимизга ташрифи билан қутлар экан, ушбу ташриф Ўзбекистон-АҚШ муносабатлари тобора ривожланиб бораётганидан яна бир далолат ва икки томон учун ҳам муҳим аҳамият касб этувчи масалалар юзасидан фикрлашиб олиш учун яхши имконият эканлигини таъкидлади.

Мамлакатларимиз сиёсий, ижтимоий, иқтисодий соҳаларда яқин ҳамкорлик қилиб келмоқда. Бозор муносабатлари ва демократия тамойилларини қарор топтириш ва мустаҳкамлашда ҳам АҚШ Ўзбекистонни қўллаб-қувватламоқда. Булар баробарида икки мамлакат халқаро террорчиликка, наркотик моддалар ва қурол-яроғ контрабандасига, экстремизм ва уюшган жиноятчиликка қарши курашиш борасида ҳам самарали ҳамкорлик қилиб келаётир. Бу йўналишдаги алоқалар ҳарбий ва ҳарбий-техникавий ҳамкорликни ривожлантиришда, минтақавий хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлашда муҳим омил бўлмоқда.

Мамлакатларимиз оммавий қирғин қуролларини, уларнинг таркибий қисмларини, технологияларини ва шундай қурол ясаладиган материалларни тарқатмаслик соҳасида ҳам ҳамкорликни йўлга қўйган. Бу борада мунтазам равишда ахборот ва маълумотлар алмашиб турилади.

Ўзбекистон ва АҚШ ўртасидаги стратегик ҳамкорлик Президент Ислом Каримовнинг 2002 йил март ойида ушбу мамлакатга расмий ташрифи давомида расмийлаштирилган эди. АҚШдан келтирилаётган ҳарбий ускуналар, алоқа, кузатув, аниқлаш ва ҳимоялаш қурилмалари, тиббиёт анжомлари, соҳада ишлатиладиган бошқа замонавий техника ва транспорт воситалари ҳарбий соҳада ҳам алоқалар стратегик шериклик даражасига кўтарилганини кўрсатади. Чунончи, яқинда мамлакатимиз чегарачиларига умумий қиймати 1,1 миллион АҚШ долларидан зиёд транспорт воситалари ва ускуналар тақдим этилди. Бу борадаги ишларни давом эттириш режаси анча салмоқли ва узоқ муддатга мўлжалланган.

Мамлакатларимиз ҳарбийлари қўшма семинарлар, машқлар ўтказмоқда. Ўзбекистонлик мутахассислар АҚШда малака оширмоқда. Бу кадрлар тайёрлаш борасидаги ҳамкорлик яхши ривожланаётганидан далолатдир.

АҚШ мудофаа вазирининг бу галги ташрифидан мақсад - ҳарбий ва ҳарбий-техникавий ҳамкорлик алоқалари доирасидаги ишлар билан яқиндан танишиш, келгусида биргаликда амалга оширилиши лозим бўлган бошқа тадбирлар борасида фикрлашиб, янги имкониятларни ўрганишдан иборатдир.

Оқсаройдаги суҳбат чоғида икки томонлама алоқалар, минтақа хавфсизлигини мустаҳкамлашга оид масалалар, Афғонистондаги вазият юзасидан фикр алмашилди.

Пентагон раҳбари Д.Рамсфелд самимий қабул учун Президентимизга миннатдорлик билдирди ва Ўзбекистон-АҚШ ҳамкорлиги изчил ривожланиб бораверишини алоҳида таъкидлади.

(ЎзА)

Бугунги илм толиби эртага жамият ҳаётининг муҳим тармоқларида фаолият юритадиган мутахассис бўлиб етишади. Косонсой тумани Кўқимбой қишлоғи марказида иш бошлаган "Кўқимбой" касб-ҳунар коллежида 420 нафар ана шундай келажак ворислари етти хил касб йўналишлари бўйича билим олишмоқда.

СУРАТДА: коллеж муаллимаси Нигора Довулбекова машғулот пайтида.

П.АКБАРОВ олган сурат.

КУННИНГ МУҲИМ ВОҚЕАЛАРИ

● **Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Истеъдод» масофавий ўқитиш марказида 50 нафар тингловчига Россия ахборот технологиялари Интернет-университетининг сертификатларини топшириш маросими бўлиб ўтди.**

● **Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари Кенгашида «Фукусима-Ўзбекистон» маданий-иқтисодий ҳамкорлик уюшмаси вакиллари билан учрашув бўлиб ўтди.**

● **Пойтахтимиздаги «Kapital-bank» ўзининг бешинчи чакана хизматлар кўрсатиш марказини очди. «Шуҳрат», деб аталган бу марказ Чилонзор ва Акмал Икромов туманлари аҳолисига хизмат кўрсатади.**

● **Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашида ўтган мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2004-2008 йилларда Мактаб таълимини ривожлантириш дастурини тайёрлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармойишининг ижросини таъминлаш борасида амалга ошириладиган ишлар муҳокама этилди.**

● **Андижонда «Ўзприватбанк» хусусийлаштириш ва инвестициялар банкининг «Анелик» пул ўтказиш тизими пункти очилди.**

● **Ўзбекистон Банклари ассоциациясида «Тижорат банкларининг қимматли қоғозлар билан операцияси» мавзуида семинар бўлиб ўтди.**

● **Ўзбекистон Давлат консерваториясида «Мумтоз миллий наволар» деб номланган концерт бўлиб ўтди.**

● **Гулистонда ўтказилаётган «Ташаббус-2004» шаҳар кўрик-танловида Мавжуда Рустамова раҳбарлик қилаётган «Машҳура-М» кичик корхонаси ғолиб деб топилди.**

● **Андижонда бўш иш ўринлари ярмаркаси бўлиб ўтди.**

● **Тошкент ахборот технологиялари университетида Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг кенгайтирилган ҳайъат йиғилиши бўлиб ўтди.**

Президентимиз 2003 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2004 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг асосий йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида ўтган йил Фарғона вилоятида пахта шартномаси барбод этилганини айтиб, бу ҳолатнинг оқибатлари ҳақида тўхталган эди. Дарҳақиқат, вилоятда ютуқлар қатори қишлоқ хўжалиги, хусусан, пахтачиликдаги бундай оқсаш фарғоналиклар турмуш даражасининг яхшиланишига салбий таъсир кўрсатди. Агар вилоятда пахта шартномаси уддаланганда, кўзланган ҳосил олинганида ундан келадиган соф даромад ҳисобидан қанчадан-қанча бунёдкорлик ишларини рўёбга чиқариш имкони туғиларди. Хўш, йўл қўйилган хато ва камчиликларнинг илдизи қаерда? Бугун қолоқликдан чиқиш учун вилоятда қандай чора-тадбирлар кўрилаётир? Қуйидаги мақола ана шу ҳақда.

ФАРҒОНАДА НИМА ГАП?

ТАҲЛИЛ

Рақамлар тилга кирганда

Фарғона вилоятида уч йилдирки, пахтачиликда шартномалар бажарилмаяпти. Ҳаттоки, вилоятдаги аҳвол ўрганиб чиқилгач, 2002 йил шартнома режаси 22000 тоннага камайтирилган эди. Бу ҳам вилоятга "енгиллик" бермади. Шартномалар тағин ўлда-жўлда қолди. Ўтган йил давлат омборларига вилоят пахтакорлари 138600 тонна пахта хомашёси етказиб беришмади. Буни хомчўт қилинг. Чигит ва қўшимча маҳсулотларни қўя туринг. Шу ҳосилдан 45738 тонна тола олиш, ҳар тонна пахта толасини 1631 АҚШ долларидан сотиш мумкин эди. Бу 74,5 миллион АҚШ долларидан ошади. Шунча пулга қанча мактаб, қанча ободончилик ишларини қилиш мумкин эмасди дейсиз? Деҳқону мутахассис амалдорларнинг бой бўлгани, қанча техникалар сотиб олишини айтмайсизми? Эҳ-хе...

Ўтган йили бирорта ҳам туман йиллик маррани уддалай олмади. Ҳосилдорлик режадаги 29,5 центнер ўрнига 18,7 центнерданни ташкил этди. Мавжуд 148 та ширкат хўжалигининг 132 таси, 11358 та оила пудратининг 7699 таси, 3550 та фермер хўжалигининг 2548 таси белгиланган шартномалар шартларини бажара олмади.

Натижада пахтачиликдан 5 миллиард сўм зарар кўрилди.

Давлатга пахта сотиш шартнома режаси Охунбобоев туманида атиги 44,3 фоизга, Риштон туманида 47,9 фоизга, Бағдод туманида 51,2 фоизга, Ёзёвон туманида 57,8 фоизга, Тошлоқда эса 60 фоизга бажарилди, холос.

Ҳар йили "илғорларнинг илғори" саналадиган Фарғона туманида режага нисбатан 4146 тонна пахта кам етиштирилган. Назаров номли, "Оқ олтин", "Ғалаба", "Миндон" ширкат хўжаликларида ҳосилдорлик 14-16 центнерданни ташкил этган.

Ана шу тумандаги "Қалдирғоч-Д" фермер хўжалиги 8 тонна ўрнига 400 килограмм пахта етиштирган, холос. "Ғуломиддин" фермер хўжалиги эса 18 тонна пахтага шартнома тузиб, бир кило ҳам пахта топширмаган.

Туман бўйича пахтачиликка йил бўйи 4 миллиард 151 минг сўм харажат қилиниб, соҳадан 3 миллиард 221 миллион сўм даромад олинган. Бошқача айтганда, катта иқтисодий зарар кўрилган.

Бундай мисолларни ҳар йили машъалликни қўлдан бермай келган Олтиариқ ва Учкўприк туманлари мисолида ҳам келтириш мумкин.

Хўш, сабаб нимада? Об-ҳаво қийнадими, раҳбарларда ташкилотчилик етишмадими, ё фарғоналик деҳқонлардан омад юз ўгирдими? Бугун - кўклам арафаси кўпчилик ана шу ҳақда фикр юритмоқда, хато-ю камчиликлар таҳлил этилаётгани ҳам бор гап.

-Ҳамма гап ташкилотчиликда, - дейди Қува туманидаги Ал-Фарғоний номли ширкат хўжалиги раиси З.Ашуров. – Вилоят, туман нега шартномани уддалай олмаганига ҳакамлик қилолмайману, аммо биз айтган сўзимизнинг устидан чиқдик. 350 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 34,5 центнердан ҳосил олдик. Қандай қилиб? Аввало, бизда ҳар пайкалнинг эгаси бор. Чек асосида ишлаймиз. Ер эгалари шунга ўрганган. Аввалгидек, трактор даласида бирров кўринса, бир кун ишлади, деб меҳнат ҳақи ёзиб бераверишйўқ. Иш миқдорини, унинг сифатини кўриб сўнг чек йиртади. Омборга ҳам чеки билан келиб ўғитини олиб кетади. Ҳамма жойда тартиб-интизом бор, масъулият бор, меҳр-оқибат бор. Қишин-ёзин дала шийпонларимизда қозон қайнаб туради.

Ўтган йили пахтачиликдан 47 миллион 707 минг сўм соф фойда олишга эришдик. Ҳаммаси ширкат аъзоларининг манфаатдор бўлгани туфайлидир.

-Булар яхши, - деймиз раиснинг сўзини бўлиб, - аммо... тумандаги, вилоятдаги аксарият хўжаликлар режани бажара олмади-ку? Балки, сизнинг eрингиз ўзгаларникига нисбатан тозароқдир, балки, баҳордаги совуқ, ёғингарчилик ҳам сизнинг далангизни четлаб ўтгандир?..

-Ундай эмас, - дейди Зоҳиджон Ашуров, - ер шароитимиз ҳамма қатори. "Семиз" жойи ҳам, "ориқ" ери ҳам бор. Бир қисми эса заҳкаш. Биз ҳар бир агротехника тадбирини ўз муддатида, юқори сифатли қилиб ўтказишга одатланганмиз. Одамларимиз виждонан ишлайди. Масалан, қиш даврида 450 дан зиёд ижарачининг ҳар бири 4-5 тоннадан гўнгни даланинг бошига олиб чиқиб, компост қилиб қўяди. Тўғри, ўтган йили анчайин мураккаб келди. Баҳор серёғин бўлди. Ғўзани ҳашарот босди. Кўпга келган тўй экан, бу нарса бизниям четлаб ўтмади.

Чигитни ерга нам суви бериб 5 апрелдан бошлаб 7-8 иш кунида экиб олдик. Плёнкага эмас, юз фоиз пушта устига экдик. Ҳар бир агротехник тадбир ўз муддатида бажарилди. Ҳар бир туп ҳашарот босган ғўзани аниқлаб, чора-тадбирини кўрдик.

Шу ўринда юрагим тубидаги бир гапни айтай: деҳқончилик буйруқбозликни кўтармайди. "Фалон вақтда экасан, фалон вақтда ягона қиласан, сув берасан..." деб кўрсатма беришнинг, одамларни бўлар-бўлмас йиғиб 3-4 соатлаб мажлис ўтказиш, ваъзхонлик қилишнинг вақти аллақачон ўтган.

Хўжалик раҳбари техника, ўғит, ёқилғисини вақтида таъминлаб қўйса, ер эгаси нега ишламасин? Ишлайди, ишлаганда ҳам қойиллатиб ишлайди.

"Ал-Фарғоний"дан қайтишда шу хўжаликка қўшни – бир ариқдан сув ичадиган М.Шербўтаев номли ширкат хўжалигига ҳам кириб ўтдик.

-Ўтган йили кўкламда намгарчилик қаттиқ бўлди, - дейди ширкат етакчиси Ҳомиджон Сулаймонов, - 740 гектар пахта майдонининг 240 гектарига плёнка остига чигит эккандик. Уруғ чириб кетди. Қайта экишимизга тўғри келди. Бунинг устига ўргимчаккана, кўсак қурти деган бало "массавой" босди. Эплолмай қолдик. Ўғитни, эҳтиёт қисмларни ўз вақтида ололмадик... Иш ҳақини-ям беришмаяпти. Одамларга "Ишга чиқ", десанг, "Нима берапсан?", дейди. Яхшиямки, томорқаси бор...

Шулар сабаб бўлиб 2403 тонна ўрнига 1240 тонна ҳосил етиштирдик. Режа 51,6 фоизда қолиб кетди. Пахтачиликдан қарийб 150 миллион сўм зарар кўрдик.

Ана сизга бир туманнинг икки жамоасидаги ҳолат. Келинг, хулоса чиқаришга шошилмайлик.

Ўтган йил давлат омборларига вилоят пахтакорлари 138600 тонна пахта хомашёси етказиб беришмади. Буни хомчўт қилинг. Чигит ва қўшимча маҳсулотларни қўя туринг. Шу ҳосилдан 45738 тонна тола олиш, ҳар тонна пахта толасини 1631 АҚШ долларидан сотиш мумкин эди. Бу 74,5 миллион АҚШ долларидан ошади. Шунча пулга қанча мактаб, қанча ободончилик ишларини қилиш мумкин эмасди дейсиз? Деҳқону мутахассис, амалдорларнинг бой бўлгани, қанча техникалар сотиб олишини айтмайсизми? Эҳ-хе...

Деҳқон айбдорми?

Олтиариқ туманида биттагина "Повулғон" ширкат хўжалигидан ташқари қолган 16 жамоа, фермерлар ҳам йиллик режаларини бажара олмадилар. Туманда шартномага нисбатан 6829 тонна пахта кам етиштирилди. 2002 йилга нисбатан ҳосилдорлик салкам 9 центнерга пасайиб кетди.

(Давоми 2-бетда)

ОРОЛАНИШ ЯРАШИБДИ АСАКАГА!

ИНТИЛИШ

Бу воқеани бундан роппа-роса ўн уч йил аввал бир мўйсафид ҳикоя қилиб берганди. У ҳаж зиёратига борганида ватандошимиз билан учрашиб қолибди.

-Ўзбекистоннинг қайси гўшасидансиз, биродари азиз?

-Андижоннинг Асакасиданмиз.

-Келинг, бир бағримга босай, биз ҳам бу юртларга Асакадан келиб қолганмиз. Бизнинг хонадонда меҳмон бўласиз, марҳамат қилинг.

Ватандошимиз ўзаро суҳбат чоғида "Асаканинг ўнқир-чўнқир тор йўллари ҳали-ҳали ўшандайми?", деб сўраб қолган экан. Мўйсафид ростини айтса, хижолатчилик, ёлғон айтиб, ватандошини алдаса, гуноҳ бўлишини ўйлаб, сукут сақлабди...

Дарвоқе, ўша пайтлари Асака кўчалари тор, таъмирталаб бўлиб ётарди. Эндичи? Бугун Асака жуда ўзгариб кетган.

(Давоми 3-бетда)

БЕРУНИЙНИНГ АҚЛ МАШЪАЛИ

МОЗИЙ

Берунийнинг буюк олим сифатида география, геодезия ва геология фанлари соҳасидаги хизматлари алоҳида эътиборга лойиқ. Беруний кўпгина асарларида ўзидан олдин ўтган ва замондош олимларнинг тўплаган маълумотларини умумлаштирди.

Уларни кузатишлари ҳамда сайёҳлар, савдогарлар келтирган далиллар билан бойитди. Олимнинг географияга доир 20 дан ортиқ асари бўлса-да, бизгача уларнинг бир нечтаси етиб келган, холос. Беруний "Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар" китобида ўзига маълум бўлган барча халқларнинг йил ҳисоби-календар системаси, ой ва мучал йиллари, байрамлари, қобила, жой номларини чуқур таҳлил қилган.

Олимнинг "Картография" китобида астрономия, картография ва географиянинг амалий аҳамиятига алоҳида тўхталади.

(Давоми 4-бетда)

ФАЛАКНИ ҚОПЛАЁТГАН ОҒУ

ТАБИАТ ВА ИНСОН

Ўтган йили баҳорда ғалати бир манзарани кузатдик. Тошкент вилоятининг Қибрай тумани томонларида, хусусан, Дўрмонда дарахтлар ҳамалнинг охирида хасталанди, ўрикларнинг барги тешилиб-тешилиб қолди.

Сўнгра бирваракайига тўкилиб кетди. Шохлардаги ғўраларни кўрсангиз бужмайинқираб сўлибди. Ғўраларни қизиқ, худди одамнинг танасини яра-чақа босгани каби доғ-дуғ қоплади. Шохлардаги довуччаларни "яра" босди. Кейин улар қуриб-қовжираб тўкила бошладилар. Хуллас, ҳосил бермади ҳисоб. "Яра" босган меваларнинг ҳузурини ер кўрди.

Нега шундай бўлди? Айрим мутахассисларнинг шарҳлашича, иқлим бузилганлиги, кутилмаган об-ҳаво шароитида шу ҳол содир бўлди...

Бу тахминда жон бор эди, албатта. Чунки ўрик барги ва ғўралари сурункали ёққан ёмғирдан зарарланган эди. Тўғри ёмғирдан сўнг дарахт баргларининг илма-тешик бўлиши ғайритабиий ҳодиса. Бироқ, маълумотларга қараганда ифлосланган ҳаво оқимининг кўчиши сабабли ёмғирлар таркибида зарарли моддалар ҳосил бўлмоқда.

(Давоми 4-бетда)

БОҒЧА СОТИЛДИ ВА... ЁПИЛДИ

ТААССУФ

Пахтачи тумани маркази – Зиёвуддин қўрғонидаги Истиқлол маҳалласи болаларининг илтижоли арзларини эшитиб, безовта саволларига жавоб излаб халқ таълими бўлимига бордик.

Мудир Азим Очилов бизни мактабгача таълим муассасалари бўйича услубчи Ҳайитгул Мирзаевага учраштириб қўйди. У киши қуйидагиларни гапириб берди.

-Халқ таълимига қарашли бўлган 38 боғчанинг ҳаммаси кўнгилдагидек ишлаб турибди. 7-боғчамиз хусусийлаштирилган. Барча харажатларни тадбиркорнинг ўзи ҳал қилаяпти. 140 ўринга мўлжалланган икки қаватли типовой бинода ҳозирча 40 нафар бола тарбияланаяпти. Саккиз нафар ходимимиз гўдаклар бошида гиргиттон.

Услубчи ҳамроҳлигида Истиқлол маҳалласига йўл олдик. Чиндан ҳам чиройли, барча қулайликларга эга, яхшигина таъмирланган боғча экан. Бироқ, бизни ажаблантирган, Ҳайитгул Мирзаевани уялтириб қўйгани шу бўлдики, бу ерда бирорта ҳам боланинг овози эшитилмади. Боғча ишламаётган экан.

(Давоми 2-бетда)

ЗИДДИЯТЛАР КУРАШИ

САЛОМАТЛИК

Инсоннинг бу дунёда абадий яшашини тасаввур эта оласизми? Табиий ўлим бўлмаганда, инсон ва табиат ўртасидаги мувозанат қай йўл билан сақланган бўлар эди?

Тириклик кеча ва кундуз, яхшилик ҳамда ёмонлик каби қарама-қаршиликларнинг курашиши, алмашинуви билан кечгани каби ҳаёт ҳам туғилиш, ўлим билан ўз давомийлигини сақлайди. Инсон танасида ҳам иссиқлигу совуқлик, ҳўллик ва қуруқликни белгиловчи мижозлар мутаносиблиги умр жараёнини илгарилатиб боради.

Буюк аллома, улуғ табиб Ибн Сино табиатнинг азалий қонунини ўзгартириб бўлмаслигини таъкидлаган эса-да, ўлимнинг қандай юзага келишини маҳорат билан тушунтира олган. Унинг "Тиб қонунлари"да ёзилишича, инсон танасидаги туғма ҳўллик, яъни намлик чироқдаги мойга ўхшайди.

(Давоми 4-бетда)

ҲИКМАТ

Ҳақиқатнинг таъми тахир, аммо у шифобахш аччиқ дорининг ўзгинасидир.

ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАК

ХАЛҚ БАНКИ сизнинг оилангиз банки

BANK

КЕЛГУСИ СОНДА: ТЎЛИН ОЙ КЕЧАСИ | ПАПАРАЙИМ | БИР ТОМЧИ СУВ ҚАДРИ

ПАЙПОҚ СОВҒА

Бир куни вилоятда ҳамкасбларнинг йиғилиши бўлиб қолди. Бордим. Йиғилиш чўзилгандан-чўзилди. Кеч тушди. Ортга қайтай десам, автобуслар қатнови тўхтаган. Киракаш машиналар нархи икки баробар қиммат.

Шаҳарлик бир ҳамкасбим "бизникида қолаверинг", деб маслаҳат берди. Бу гап менга мойдек ёқди. Ҳамкасбимнинг уйи чеккароқ маҳаллада экан. Пастқам кўчалар оралаб кетарканмиз, икки аёлнинг йўл ёқасидаги тижоратига кўзим тушди. Шумлигим тутди.

-Хўш, булар қандай тадбиркор? Тадбиркорлар палатасига аъзоми? Солиқ-полиғини вақтида тўлашадими? – деб уч-тўрт марта тоғора кўрган оқ кўйлагимдаги галстугимни ушлаб-ушлаб қўйдим. Қўшнимдан ижарага олган "кожа"мни ҳам қоқиб қўйдим.

-Хўжайин, энди, айбга буюрмайсиз. Бу опалар бизга қарашли эди, - дея ҳамкасбим савдогар аёлларга кўз қисиб қўйди. – Бир сафарга индамайсиз-да. Аммо булар ҳам қараб турадиганлардан эмас.

-Худди шундоқ, - дейишди бараварига аёллар.

-Шу-у-ндоқ-ми? – дедим мен яна галстугимни ушлаб-ушлаб. – Шундоқ бўлса, шундоқдир-да!

Эрталаб уйга қайтар чоғимда дўстим кулиб, каттагина қоғоз қутини қўлимга тутқазди:

-Кечаги аёллардан совға. Қутлуғ жойдан қуруқ қайтмасакансиз. Олмасангиз хафа бўлишармиш.

Олдим. Автобусда қайтар эканман, қутини ушлаб-ушлаб қўярдим. Жуда хурсанд эдим. Уйга кирибоқ, совғани очдим. Э, воҳ! Не кўз билан кўрайки, унда бир жуфт пайпоқ турарди...

Аҳрор МУСУРМОНОВ

"ЭНДИ БУНИ ЮВАМИЗ..."

Жонқобил тарозибон бўлиб ўтганидан сўнг пулни қаерга қўйишни билмай қолди. Бунинг устига худди раҳбарларга ўхшаб яхши кийиниб юрар, арок бочкасига қулоғигача ботириб олсангиз ҳам маст бўлмасди.

Бир куни Жонқобил Жўра деган ошнаси билан Жарқўрғондаги ресторанда бўкиб ичди. Кун ботишига сал қолганда улар уйга қайтдилар. Жонқобилнинг "Газ-24" машинаси рулини ошнаси Жўра бошқариб бораётган эди. Сурхондарёдаги ДАН постига келишганида йўл нозирларидан бири ҳуштак чалди.

-Уҳ, Жонқобил, ўлдинг, - деди ошнаси қалт-қалт титраб. – Ҳайдовчилик гувоҳномам қаердалигини билмайман, ўзим тўйиб ичган бўлсам...

-Ишинг бўлмасин, - деди Жонқобил орқа ўриндиқда ястаниб ўтираркан.

Шу пайт ДАН нозири келиб, ўзини таништирди:

-Мен милиция лейтенанти Узоқов бўламан! Қани, ҳужжатларни кўрайлик-чи!

Орқа ўриндиқда ўтирган Жонқобил йўл нозирига жиддий гапирди:

-Полковник Абдуллаев бўламан! Хизматлар қалай?!

Нозир орқада ўтирган бу гавдали одамни кўриб шаштидан қайтди.

-Бўпти, ака, кечирасиз... Хизматчилик. Оқ йўл!

Улар машинани ўт олдириб, йигирма қадамча юришгач, шарақлаб кулиб юборишди.

-Оҳ, Жонқобил, Жонқобил-а. Мени бир балойи азимдан қутқариб қолдинг-а, - деди ошнаси. – Тавба, сендан ҳужжат ҳам сўрамади, аврадингми ё жоду-поду қилдингми? Кетдик, энди буни ювамиз!

Жовли ХУШБОҚ

ҚЎЙ БАҲОНА...

Акбаралининг дўстлари унга "ҳеч эримайсан", деб ҳоли жонига қўйишмади.

Таънаю дашномлар Акбаралининг жонидан ўтиб кетганди. Шу боис, дўстларининг ичиш учун бирор баҳона топишларига ўзи ҳам қарши эмасди. Шундай қиладики, бирортаси ломмим деёлмайдиган бўлади... Акбаралининг бундан бир ой аввал қўйи эгиз туққанди. Дўсти Азимжон билан бундан яхши баҳона топишолмади.

–Энди жўра, ҳар кимнинг қўйиям эгиз туғавермайди. Мана худо бераман деган экан сени қўйинг бирданига иккитага кўпайди. Буям битта омад, нима дединг?- баҳонани "расмийлаштириб" олмоқчи бўлди Азимбой.

–Бўмасамчи, роса суюнганман ўшанда. Баракада-барака,- худди яна битта қўйи туққандек севиниб кетди Акбарали. – Шанба куни Салим билан келинглар, қўйим эгиз туққани учун чойхонада "буюртма" ош қилдираман, ёнида яримтаси билан.

Акбарали омбордаги буғдойдан бир қоп олиб чиқаётганди, хотини кўриб ҳайрон бўлди.

–Тинчликми дадаси?-сўради у.

–Тинчлик хотин,-айбини билдириб қўйгани учун ич-ичидан ўзини роса койиди Акбарали. –Тушимда раҳматлик ойим роса уришдила. Сенга анчадан бери ҳеч нарса олиб бермабман. Чўчиб уйғониб кетдиму, аммо ростдан ҳам ўйлаб кўрсам шунақа экан. Буғдойдан бир қоп сотсам, сенга битта кўйлак обкемоқчиман. Қолганига рўзғорга ул бул қип келарман...

Кутилган шанба куни Акбарали бозордан қайтиб тўғри чойхонага йўл олди. Келишилганидек уч оғайни ошга "заказ" беришди. Дарров иккита "яримта" йиқилди. Улфатларнинг кайфи чоғ, ҳар қадаҳда иккита туғиб берган қўйни мақташади. Ош ейилди, қорин тўйди. Яна битта арок бўшади. Йигитларнинг кайфи янаям ошди. Ҳисоб-китоб қилиш пайти. Ошпаз қоғозга қараб "саккиз ярим минг", деди. Акбаралининг ранги оқарди, пул етмайди. Чунки буғдой тўрт ярим мингга сотилганди-да.

–Гаровга костюмимни олиб турасан энди, қолганини эртага ташлаб кетаман,-дея костюмини ечиб берди Акбарали. Чойхоначи рози бўлди.

Акбарали яна омбордан чиқаяпти. Хотини бу гал ҳам "ушлаб" олди. Акбаралининг сал кайфи бор, аммо баҳона топа олди.

–Хотин, эрталабки буғдойни сотишга кўзим қиймади. Уруғи яхшига ўхшайди. Ўзимиз кузда сепганимиз маъқул. Шунга мана бунисига алмаштириб кетяпман. Сал арзон сотсам керагу лекин яхшиси уйда қолаяпти-ку...

Хотин ҳайрон, ҳамма буғдой бир хил. Қанақасига биттаси яхши, иккинчиси ёмон бўлсин? Акбаралининг хаёли эса бошқа ёқда. Кўйлакни қандай олсам дейди. Алам билан йўлда борар экан, иккита туққан қўйини, ҳоли жонига қўймаган иккита дўстини тинмай сўкади...

Шавкат ОРТИҚОВ

ОТА ВА ЎҒИЛ

Қувончбек юқорироқ лавозимга кўтарилиши керак эди. Собиқ тузум талабига кўра раҳбарликка қўйиладиган одам, албатта, фирқа аъзоси бўлиши шарт.

Қувончбекни фирқа сафига ўтказиш учун наридан-бери тайёрлаб, бюро мажлисига олиб боришди. Мажлисга раислик қилувчи киши Қувончбекнинг ҳужжатларига кўз югуртириб олгач сўрайди:

-Қайси институтни битказгансиз?

-Тошкентдаги Яланғоч деган жой бор-ку, ўша ердаги институтни, - дейди дабдурустдан Қувончбек.

-Ўша институтнинг номи бордир-да, ахир!

У ўйланиб қолди. Шифтга қаради, атрофига аланглади. Қани энди институтнинг номи эсига келса. Қувончбекнинг отаси ҳам мажлис залида ўтирганди. У ерга қаради...

***

Қишлоқ марказидаги маҳаллада қурилган ҳашаматли ҳовлини Қувончбекнинг номига ўтказиш зарурати туғилди. Ота-бола фуқаролар йиғинига – Оқсоқол олдига боришди.

- Қувончбек битта ариза ёзиб берсин, - дейди Оқсоқол қўлини кўксига қўйганича Сулаймон акага. – Аввал "домовой"-да алоҳида оила қилиб, сўнг жойни номига ўтказиб берамиз.

Оқсоқол унга ариза намунасини бериб, қандай ёзишни тушунтирди. Қувончбек барибир ёзолмади, шекилли, Оқсоқол айтиб туришга мажбур бўлди.

-Вой-вуй, бунча хато, - деб юборди котиба аёл аризани ўқиб кўрар экан.

Сулаймон ака котибанинг гапини эшитди. У боши эгик ўғлига хўрсинганча қараб қўйди-да, йўл чеккасида турган яп-янги оқ рангли "ГАЗ-31" машинасига қараб юрди...

Аҳмаджон РАҲИМОВ

ФАРҒОНАДА НИМА ГАП?

(Боши 1-бетда)

-Ўтган йили об-ҳаво паст келди, - дейди Охунбобоев номли ширкат хўжалиги етакчиси Акрамжон Эргашев. – Устма-уст ёмғирдан кейин аксарият майдонларни бузиб экдик. Ал-Фарғоний, "Жўрак" ширкат хўжаликлари ҳамма майдонларни юз фоиз бузиб экди.

Ёзда ғўзанинг ҳолати ёмон эмасди. Ишонасизми, августнинг бошларида чамалаб кўрганимизда йиллик режада кўзда тутилганидан анча ошиқ – 106 фоизлик ҳосил яратилаётгани маълум бўлганди.

Августнинг иккинчи ярмида, сентябр ойида ғўзага ўргимчаккана ёпирилди. Кўсак қуртининг учинчи авлоди бош кўтарди. Биолаборатория маҳсулотларини қўйдик, сўнг "химикат" сепдик. Тошкентдан олимлар, катта мутахассислар келиб биз билан биргаликда далама-дала юрди. Ҳаммамиз биргаликда курашдик. Лекин, ҳашарот бир кўпайиб олгандан кейин уддасидан чиқиб бўлмай қоларкан. Айтганимдек, ғўзага фойдали ҳарорат етишмади. 10-12 фоиз ҳосилни ҳашарот еб қўйди. Бунинг устига теримга кеч тушдик. Оқибат, хўжалигимизда 464 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 32,1 центнер ўрнига 22,9 центнердан ҳосил олдик. Йиллик шартномавий режа 71,4 фоизда қолди.

-Назаримда, ўтган йил натижалари бўйича деҳқонни айблаб бўлмайди, - дейди раис. – Одамлар ишлади. Айб биз раҳбарлар, мутахассислардадир... Йил бўйи вилоятдан туманга, тумандан хўжаликларга, ҳатто бош пудратчиларга бириктилган вакиллар далама-дала юришди. Нега энди биз чигит экишга ёки етилган, пишган пахтани теришга юқоридан "команда" кутиб туришимиз керак? Вилоятимиздаги, туманимиздаги аксарият хўжаликлар теримга сентябрнинг охирларида тушди. Оқибат, пахтанинг ғози йўқолди. Терим кечикди...

Акрамжон ака яна бир мулоҳазани ўртага ташлади.

-Ер ҳам тирик жон, - дейди у, - биз ердан олавермасдан уни бойитиш, тўйинтириш йўлидан боришимиз керак. Тупроқ унумдорлиги унинг юза қисмидаги гумус қатламига боғлиқ. Сўнгги йилларда алмашлаб экиш, хусусан, тупроқни энг бойитадиган беда-пахта алмашлаб экишни "унутиб қўйганимиз" боис, ер бонитети сезиларли даражада пасайиб боряпти. Уч йил беда экилган ер 10-12 йиллик гумус қувватини беради. Бир йил беда экилган майдонга 5-6 йил гумус қатлами яратиш учун ҳеч нарса солмаса ҳам бўлаверади.

Тўғри, гўнг жамғариб соляпмиз. Жамоа чорваси йўқолиб бораётганлиги ҳисобига маҳаллий ўғит ҳам кам. Бу йил янги ҳосил учун 3,5 минг тонна гўнг жамғардик. Шунинг 1600 тоннасини аҳоли хонадонларидан олдик. Шунча тонна компост тайёрлаб қўйдик. Бунари борса 100-120 гектар майдонни ўғитлашга етади. Қолган 300-350 гектар пахта майдонини ўғитлаш учун 15 минг тонна маҳаллий ўғит зарур. Бунча миқдордаги ўғитни жамғариш учун эса 5 йил керак. Нима демоқчиман, пахтачиликда алмашлаб экишни йўлга қўйишимиз, тупроқнинг гумус қатламини оширадиган ё беда, ё бошқа дуккакли экинларни пахта билан алмашлаб экишга ўтишимиз керак...

ШАРТНОМАЛАР — ИШЛАСА...

Президентимиз Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йилда республиканинг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2004 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг асосий йўналишларига бағишланган йиғилишида таъкидлаганларидек, "...биз жуда муҳим эътибор қаратишимиз зарур бўлган масала – бу шартнома интизомининг ўта қониқарсиз аҳволи билан боғлиқ".

Фарғонада бўлганимизда, хўжалик раҳбарлари ва фермерлар тайёрлов ташкилотлари етказиб бераётган маҳсулот учун ҳисоб-китоб қилиш мажбуриятларини қўпол равишда бузаётгани, таъминотчилар шартномада кўрсатилган ҳажмларда минерал ўғитлар ва ёқилғи-мойлаш материалларини ўз вақтида етказиб бермаётгани тўғрисида ёзғириб гапиришди.

Тааҗжубки, вилоят ёнилғи ва азот ўғитини бошқа вилоят деҳқонларига ўхшаб четдан келтирмайди. Фарғонанинг ўзида нефтни қайта ишлаш заводи, "Фарғонаазот" корхоналари бор. Бироқ, пахтакорлар таъминотчилардан норози.

-Ўғитларнинг бир қисмини кечикиб беришди, бир қисмини ўзимиз ташиб келишга мажбур бўлдик, - дейди Учкўприк туманидаги "Учкўприк" ширкат хўжалигининг раиси Баҳромжон Эргашев. - Калий – бу пахтанинг бамисоли туз-намаги. Ҳосилни етиштиришда, сифатини оширишда бу ўғитнинг аҳамияти беқиёс. Афсуски, шартномадаги калий ўғитининг бор-йўғи 20 фоизини олдик, холос. Оқибат, аксарият майдонларимизга умуман калий тушмади.

Кўп нарса манфаатдорликка боғлиқ. Лекин, ўтган йили пахтачиликка режалаштирилган, ширкатимиз аъзоларига баҳор, ёзда беришимиз керак бўлган 124 миллион 963 минг сўм маблағнинг атиги 4 фоизи, яъни бор-йўғи 4 миллион 749 минг сўм пулни олдик, холос. Шу маблағни ширкатимизнинг 1360 нафар аъзосига тақсимлаб чиқайлик. Ҳар бир ишловчига 3,5 минг сўмдан ҳам тегмайди. Бу аҳволда силжиш бўладими?

-50 гектарнинг ҳар гектаридан 32 центнердан ҳосил олиб, шартномадаги 160 тонна пахтани заводга топширдик, - дейди Олтиариқ туманидаги "Шоҳимардон" фермер хўжалиги раиси Қурвонали Отажонов. - Завод шартномага кўра ана шу пахтанинг 80 фоиз пулини ўтган йилнинг 31 декабригача бериши керак эди. Ҳозиргача бу маблағни ололмаяпмиз. Бу айни кунларда ўғит, ёқилғи олишимизга, дала ишларини юргизишимизга таъсир қиляпти. Заводда оз эмас, 15 миллион сўм маблағимиз турганига қарамай, ишчиларимизга пул беролмаяпмиз...

Деҳқон ва мутахассисларнинг эътироф этишларича, ғўзага кимёвий ўғитлар июн ойининг охиригача берилиши шарт. Июлдан кейин берилган ўғит ғўза ривожини 15-20 кунга кечиктириб юбориши амалда исботланган. Аммо, "Фарғонақишлоқхўжаликкимё" бирлашмаси бош мутахассиси Абдураҳмон Қосимовнинг гувоҳлик беришича, шартномадаги 50 минг тонна азотли ўғитнинг 18,9 фоизи айнан июл-август ойида келтирилган... Вилоят миқёсида 2700 тонна ўрнига 1080 тонна (40 фоиз) калий ўғити олинган, холос.

ВАҚТ — ҲАКАМ

2003 йил ўтди. Уни ортга қайтариб бўлмайди. Биз энди, бугунни, янги ҳосилни ўйлашимиз керак.

Фарғона далаларини кезиб, турли тоифадаги раҳбарлар, оддий деҳқонлар, қишлоқ меҳнаткашлари билан суҳбатлашиб, бир нарсага амин бўлдик. Фарғоналиклар Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида Президентимиз томонидан рўй-рост айтилган танқидий фикрлардан тўғри хулоса чиқариб олишган.

Вилоят далаларида янги ҳосил тадориги кўриляпти. Деҳқон яна умид билан даласига чиқди. Унинг кайфияти ёмон эмас. Ерлар текисланяпти. Техника, ўғит, уруғлик мавсумга тайёр. Яна саноқли кунлардан кейин плёнка остига чигит экиш бошланади. Аммо... Ўтган йилги хато ва камчиликлар бу йил ҳам такрорланмасмикин? Ҳашарот балоси пахтакорни чўчитмайдими? Жорий йилда деҳқоннинг ташвишлари камаядими? Бу саволларга шу топда жавоб топиш қийин. Негаки, муваффақиятлар калити, барча ютуқлар фарғоналикларнинг ўз қўлида. Якуний натижани эса вақт кўрсатади.

Ортиқали НОМОЗОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

"Гранит" ҳиссадорлик жамияти бир йилда 40 минг кубметр гранитли шебин тайёрлаш қувватига эга. Корхонада ишлаб чиқарилган маҳсулотлар "Ўзбекистон темир йўллари" компаниясининг Учкудук-Нукус темир йўл қурилишида кенг фойдаланилди. Айни кунларда корхона Ғузор-Қумқўрғон темир йўллари қурилишига ашёлар етказиб бераётир.

***

СУРАТДА: бош муҳандис (ўнгдан чапга) Олим Шоназаров, таъмирловчилар Ойбек Абдуллаев ва Эсон Сафаровлар.

Н.АЛМУРОДОВ олган сурат.

МАВЗУ

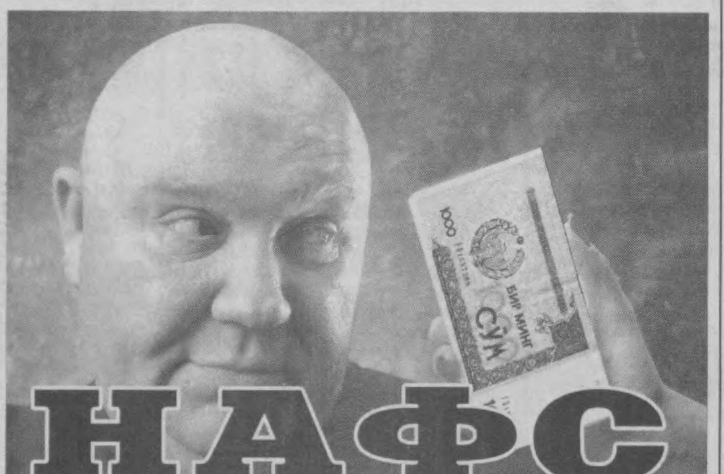

Кўклам ҳам яқинлашиб қолди. Қишлоғимиздаги уста деҳқонлар аллақачон плёнка остига турли хил сабзавотларни экиб қўйдилар. Аммо уларни суғориш учун сув йўқ. Сабаб. Дарё бўйида ўрнатилган сув чиқарувчи насосга ток узатувчи сиёғочдаги симларни шу қишолоқда яшовчи икки йигит қирқиб, рангли металл сифатида сотиб юборишган. Оқибатда етти мингдан ортиқ аҳоли яшайдиган қишлоқ аҳолисининг томорқаларидаги экинлар сувсиз қолди.

Нафснинг қули бўлган бу икки банданинг фақат ўзларининг шахсий манфаатларини ўйлаб қилган қабиҳ ишлари қанчадан-қанча одамларга ҳам маънавий, ҳам моддий зарар келтирди.

Назаримизда, бундайлар кейинги вақтларда кўпайиб бораётгандек.

Бунга жамият ёки тарбия сабабчими? Ёки бир тузумдан бошқа бир тузумга ўтилиш жараёними, бозор иқтисодиёти шароитида моддий манфаатдорлик маънавий қадриятларга соя солаётганими?

Масалан, Зафаробод туман "Зафаробод" агрохизмат директори Норжигит Ҳасанов ва бош ҳисобчи Собир Холбўтаевлар 4168718 сўмлик бензинни ўзларининг шахсий манфаатлари йўлида ўзлаштириб юборишган.

Ёки Ш.Рашидов туманидаги "Дўстлик" ширкат хўжалиги раиси Г.Тигялов ҳалол ризқ топиб, ўзини ва оиласини боқиш ўрнига ҳавойи нафсга эргашиб, халқ мулки бўлган 5 миллион 855 минг сўмлик минерал ва кимёвий ўғитларни сотиб юбориб, ҳаром луқмасига ишлатган.

"Сурхондарёнефтмаҳсулотлари" унитар корхонаси бошлиғи Р.Бегалиев ва Олтинкўл тумани солиқ инспекцияси ходими З.Хореновлар ўз нафсларининг қурбонига айланиб, охир-оқибат эл-юрт олдида юзлари шувут бўлдилар.

Инсонлар ўртасидаги меҳр-оқибатнинг ёмонлашувига ҳам, қабоҳат ва разолатга ҳам, ёлғон, хиёнатга ҳам йўл нафс орқали борилади.

Тийиқсиз нафс кексаларни имонидан айиради, ёшларни йўлдан оздиради, аёлларни фоҳишага айлантиради.

Бухоролик Назира нафсини тиёлмаганлиги учун нафақат ўзини бадном қилди, балки миллат шаънига ҳам доғ туширди. У аввало ўзи муқаддас аёл шаънини ерга урувчи фаҳш билан шуғулланди. Нафси ҳакалак отгач бошқа қизларни ҳам алдаб-сулдаб, хорижга олиб чиқиб кетиб, уларни фоҳишалик билан шуғулланишга ундади. Оқибатда жилвагар нафс покиза қизларнинг ҳаёсини булғалади, номига иснод келтирди, ўша пул учун номусини сотганларнинг ота-онасининг юзи қаро бўлди.

Маҳалламизда бир оила бор эди. Хонадон бошлиғининг ишхонаси банкрот бўлгач, у ишсиз қолди. Турмушларида бироз қийинчилик юзага келди. Эр-хотин жуда аҳил эди. Хотини оиланинг моддий таъминотига ёрдам бериш мақсадида Қўйликдаги улгуржи бозордан аввалига оз миқдорда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сотиб олиб, бошқа бозорларда устама нарх билан сота бошлади. Эр ҳам имкон даражасида рўзғорнинг юкини кўтаришга ҳаракат қилди. "Эру хотин қўш ҳўкиз" деганларидек иккаласининг ҳаракатлари натижасида рўзғорлари бут, турмуш тарзлари яхши бўлиб қолди.

Лекин энди аёл каттароқ ишларга қўл ура бошлади. Яъни тижорат бизнесини кенгайтирди. Шунга яраша даромад ҳам ортди шекилли, уйини замонавий услубда таъмирлади, дарвозахонасида янги машина пайдо бўлди. Афсуски, бу аёл уйи тўлса ҳам кўзи тўймадими, бироз қалтис, ноқонуний ишларга ҳам қўл ура бошлаган экан. Тожикистон томондан анча миқдордаги гиёҳвандлик моддасини олиб келаётганда қўлга тушди. Саккиз йилга қамалиб кетди. Уйда ҳали вояга етмаган тўрт боласи она меҳридан узоқ муддатга бебаҳра қолди. Мана сизга нафс васвасасининг кўрсатган ҳунари.

Нафсга ҳаддан зиёд мойиллик билдириш бу инсон тарбиясидаги камчиликка бориб боғланади. Агар тарбиясига болаликдан эътибор берилса, ҳар қандай ноғайри орзу-истаклар чегаралаб борилса, бунинг ўрнига инсон руҳиятига энг гўзал ахлоқ-фазилатлар сингдирилса, нафс туфайли содир бўлаётган ва инсонни тубанлик сари етаклаётган иллатлар озайган бўлармиди?!

Абдураззоқ КАРИМОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

БОҒЧА СОТИЛДИ ВА... ЁПИЛДИ

(Боши 1-бетда)

Боғча туман машина-трактор паркининг шундоқ ёнгинасида эди. Унинг паркка алоқадор эканини сезиб МТП бошлиғи Неъмат Рўзиқуловни топиб суҳбатлашдик.

-Боғча аслида жамоамизники, - деди Неъмат ака. – 1985 йилда ўзимиз қуриб, ишга туширганмиз. Ходимларимизнинг ва маҳалла аҳлининг болалари тарбияланиб келишар эди. Гўдак тарбияси нозик иш. У алоҳида дастур асосида олиб борилиши, мутахассислар назоратида бўлиши керак. Шу сабаб 1988 йилда боғча биносидан бепул фойдаланиш имтиёзи билан халқ таълими бўлими ихтиёрига берилди. Буни қарангки, шу пайтгача ажабтовур ишлаб келган боғча ўтган йил октябр ойига келиб сотиб юборилибди. Ноябр ойидан буён ишлатилмаяпти.

Бинони 5 миллион сўмга баҳолаб, пуллашибди. Бу қанақаси? Ахир бу ҳатто жиҳозларнинг нархига ҳам тўғри келмайди-ку! Бугунги бозор нархларида ҳисоблайдиган бўлсак, биргина бетон плиталарининг ўзи 20 миллион сўмдан ошади. Агар бино бузилиб кетса ёки бошқа бирор мақсадга мослаштирилса, қайтиб бундай боғчани тиклаш мумкин бўлмай қолади, шунисига ачинамиз.

Боғча биносини сотиб олган ва бугунги кунда фаолиятини тўхтатиб турган тадбиркор Ойдин она Қурбонова нималар деркин?

"Пулини нақд тўладим. Бироқ, ҳали ҳужжатлар тўлиқ тахт эмас. Эшикма-эшик юрибман. Ҳамма иш битгач, болаларга етарли хоналарни ажратиб олиб, иситиш тизимини қайта қурамиз. Қолган хоналарда маҳсулотларни қайта ишлаш цехлари очмоқчиман. Болажонларни кўчада қолдирмоқчи эмасман".

Тўрт ойгина муқаддам боғчасида қийқириб, чопқиллаб юрган, ўйинчоқларини бағрига босиб шеърлар ёд олаётган, қўшиқлар айтишни, ўйин тушишни ўрганаётган болажонларнинг бугунги аҳволлари билан қизиқдик. Опа-сингил Нилуфар ва Нигоралар билан суҳбатлашаяпмиз. "Онамизнинг исми Наргиза, касалхонада ишлайдилар. Боғчамизни ёпиб қўйишди. Бизларга қарайдиган одам йўқ. Гулсара опамизникида турибмиз. Боғчамизни, боғча опамизни, қўғирчоқларимизни соғиндик". "Бу йил арча байрам қилмадик. Қорбобомизнинг совғаси тугаб қолибди, келмадилар", дейди уй опасининг пинжига тиқилиб олган Ҳасанжон. Болалар ана шу тариқа тарқалиб кетган эди. Ўз уйида уч болага қараб турган Гулсара Қурбонованинг фикрларида ғамгинлик сезилади:

"Умрим болажонларга энагалик қилиш билан ўтди. Олти йилдан сўнг нафақага чиқишим керак эди. Боғчамиз ёпилиб қолгач, ишсиз қолдим. Мана, кўриб турганингиздек уйимда маҳалладошларимнинг болаларига қараб турибман".

Хуллас, Зиёвуддинда шунақа гаплар. Ёпилиб қолган боғча тақдири билан ҳокимлик, тегишли идоралар қизиқишар. Биз эса тингланган фикрлардан хулоса чиқаришни ҳар кимнинг ўзига ҳавола этиб қоламиз. Айни маҳалда туманда мактабгача таълим муассасаларига муносабат ўзгартирилиши лозимлигини яна бир бора эслатиб ўтишни зарур ҳисоблаймиз. Халқ таълими бўлими тақдим этган маълумотларга кўра мактабларнинг I-V-синфларида 7845 нафар бола ўқийди. Демак, 1,5 ёшдан 7 ёшгача бўлган болаларнинг боғчага жалб этилишини назарда тутсак улар сони ҳам нари-бери шунчани ташкил этиши керак. Бироқ, бугун маълумотларда 1812 нафаргина бола боғчага қатнаётганлиги кўрсатилган. Бу ҳисоботларда ҳам аниқлик етишмайди. Чунки ёпилиб қолган боғча болалари рўйхатда ҳамон турибди.

Ёшлар миллатнинг, юртнинг келажаги. Уларнинг таълим-тарбияси учун ҳамма ишни қилишимиз, ҳеч нарсани аямаслигимиз керак. Эътиборсизликни эса асло кечириб бўлмайди. Юртбошимиз ҳамиша куюнчаклик билан таъкидлаб келаётган, ҳеч ким, ҳеч қачон ёдидан чиқармаслиги лозим бўлган, тақдиримизга туташ бўлган бу хулосалар дастуруламалимиз бўлиши лозим.

Ўктам ҚУРБОНОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ЁДНОМА

Мамлакатимизнинг илм-фан намояндалари бугунги кунда ҳам жаҳон миқёсида тан олинмоқда.

Қишлоқ хўжалигининг йирик йўналишларидан бир ҳисобланган чорвачиликнинг ривожланиши кўп жиҳатдан ветеринария фани ривожига, унинг кўпдан-кўп соҳаларида олиб борилаётган илмий-тадқиқотлар натижалари ҳамда янгиликларнинг ишлаб чиқаришга татбиқ этилишига боғлиқ. Умрининг ярим асрини ветеринария фанини ривожлантиришга ва кўплаб янгиликлар киритишга бахшида этган Эркин Ҳамидович Эргашев нафақат мамлакатимизда, балки дунё миқёсида эътироф этилган олимлардан бири эди.

1953 йили қишлоқ хўжалиги институтининг ветеринария факультетини имтиёзли диплом билан тугатган Э.Эргашев ўзи танлаган соҳани пухта эгаллашга, муҳим йўналишлардан бири ҳисобланган паразитология соҳасида кўпгина масалаларга ойдинлик киритишга интилди. Бунда унга меҳрибон устози, айниқса, профессор Н.В.Баданин яқиндан ёрдам берди. Кўп йиллик изланишлар зое кетмади.

1956 йили номзодлик, 1962 йили эса 29 ёшда докторлик диссертациясини муваффақиятли ёқлаб, ветеринария соҳаси бўйича ўзбеклардан чиққан энг ёш олим сифатида танилди.

Эркин Эргашевнинг камолга етиб, фанда довруғ таратишида ветеринария соҳасида дунё миқёсида шуҳрат қозонган академик К.И.Скрябиннинг ҳиссаси катта бўлди. Унинг тавсиясига кўра Э.Эргашев жаҳон гельминтологлар жамиятининг қирқинчи аъзоси этиб сайланди. 1963 йили эса у К.И.Скрябин номидаги халқаро "Олтин медаль" билан тақдирланди.

ДУНЁ ТАН ОЛГАН ОЛИМ

Иқтидорли олим бутун умри давомида илмий тадқиқотларни педагогик фаолияти, ташкилотчилик ишлари билан чамбачас олиб борди. У қирқ йилдан ортиқ давр мобайнида Самарқанд қишлоқ хўжалик институтида доцент, кафедра мудири лавозимларида ишлаб, ўн мингдан зиёд мутахассис кадрлар етишиб чиқишига ўз улушини қўшди. Унинг шогирдларидан 42 нафари фан номзоди, 10 нафари фан доктори бўлиб етишиб чиқишди. Эркин Эргашев илмий тадқиқотлар, яратилган янгиликлар ишлаб чиқаришнинг турли жабҳаларига, хусусан чорвачиликка татбиқ этилишига алоҳида эътибор берарди. У саккиз юзга яқин илмий мақолалар ёзганлиги, ўттиздан зиёд рационализаторлик таклифлари киритганлиги, йигирма олти ихтиро, кўплаб патентлар, кинофильмлар муаллифи бўлганлиги ҳам бундан далолат беради. Ўзбекистон ветеринария илмий тадқиқот институтига раҳбарлик қилган йилларда унинг ташкилотчилик қобилияти яққол намоён бўлди.

Эркин Эргашев Ўзбекистон паразитологлари мактабининг вужудга келишига асос қўйиб, фаннинг ана шу йўналишини янги ихтиролар ва қонуниятлар билан бойитди. 1968 йили Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси этиб сайланган Э.Эргашев ўз соҳаси бўйича жаҳон миқёсида ҳам танилди. У АҚШ, Шотландия, Швейцария, Чехия, Болгария, Словакия, Ҳиндистон каби давлатларнинг паразитологик жамиятларига аъзо қилиб сайланганди. Жаҳоннинг йирик илмий марказлари – Буффало (АҚШ), Эдинбург (Буюк Британия), Вена (Австрия), Прага (Чехия), Будапешт (Венгрия), Великотирновск (Болгария) ва бошқа жойларда ўтказилган анжуманларда ўзининг маърузалари билан қатнашганди. "Биология ва тиббиёт муаммолари", "Ветеринария" сингари журналларга асос солди.

Ярим аср мобайнида илм-фан соҳасида чекилган заҳмат Эркин Эргашевни элюртга танитди. У "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби" унвонига сазовор бўлди, кўплаб орден ва медаллар билан тақдирланди. 2003 йили Мустақиллик байрами арафасида Э.Эргашев "Дўстлик" ордени билан мукофотланганди.

Олимнинг ҳаёт йўлига назар ташлар эканмиз, унинг умри ёзган китобларида, яратган ихтироларида, шогирдларининг илмий тадқиқотларида давом этаётганлигига ишонч ҳосил қиламиз.

Д.АБДУЛЛАЕВ

ОРОЛАНИШ ЯРАШИБДИ АСАКАГА!

(Боши 1-бетда)

Текис ва кенг кўчаларида олти қатор автомашина бемалол ҳаракат қилишини кўз ўнгингизга келтиринг-а! Замонавий тиббиёт масканлари, коллеж ва лицейлар, жаҳонга номи кетган автомобил ишлаб чиқариладиган қўшма корхона, ўзига хос ноёб архитектура усули билан бунёд этилган бозорлар қурилди.

Айниқса, кейинги уч-тўрт йил ичида шаҳар таниб бўлмас даражада гўзаллашиб кетди.

Ёдимда, тунги соат иккилар чамаси эди. Шаҳар кўчалари кенгайтирилиб, асфальт босилаётган экан. Ишбоши – Бахтиёр Иминов. У йўл қурувчилари билан бирга. Кимгадир йўл-йўриқлар кўрсатиб, ишларнинг сифатини назорат қилаётган экан. Ўшанда тилимга келган сўз шу бўлганди: "Отангизга раҳмат! Дуоларнинг тагида қоладиган бўлибсиз!" Ҳа, унинг падари бузруквори раҳматларга лойиқ инсон Мирзажон ота Иминов эди. Аллоҳнинг раҳматлари ёғилган бўлсин.

Эҳ, у даврлар, у даврлар. Нималар бўлмаган ўша пайтларда: бозорлар қабристонлар устига қурилганди.

...Вилоят раҳбари Қобилжон Обидов Асакага келиб, бозор аҳволи билан танишади. Оқсоқоллар билан учрашади, Асака – Қува йўлидаги бозор нега бу қадар файзсиз, деб сўрайди. Ўшанда нуронийлар афсус ва надоматлар билан бозор мозор устига қурилгани учун шундай бўлса керак, дейишади.

Бу қабристонда Асаканинг не-не улуғлари ётибди-ку? Вилоят раҳбари зудлик билан бозорни бошқа жойга кўчириш ташаббусини ўртага ташлайди. Шу тариқа неча ўн йиллар оёқ ости қилинган қадрият тикланади. Шаҳарнинг қоқ марказида муҳташам бозор қад ростлайди...

Асака мамлакатга донғи кетган ғаллакору пахтакорлари бор гўша. Туман ҳар йили ғалла етиштириш бўйича мамлакатда энг юқори кўрсаткичларга эришиб келаётир. Туман меҳнаткашлари республикада биринчи бўлиб пахта тайёрлаш режасини бажаргани боис бир неча бор муҳтарам Президентимиз Ислом Каримовнинг қалб сўзлари йўғрилган табрик мактубини олишга сазовор бўлишган.

"Асакадонмаҳсулотлари" очиқ акционерлик жамиятида ҳам жуда катта ўзгаришлар бўлибди. Атрофлари баланд деворлар билан ўралиб, бинолари замонавий тарзда қайта таъмирланибди. Корхонага шаҳар қиёфаси кирибди. Акционерлик жамиятида халқимизни сифатли ун ва нон маҳсулотлари, чорвачилик ва паррандачиликни омухта ем билан таъминлаш йўлида ижобий ишлар амалга оширилаётганинг гувоҳи бўлдик. Маҳсулот ишлаб чиқариш миқдори ҳам ортиб бораётгани қувончли. Нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш 2003 йили аввалги йилга нисбатан уч ярим баравардан кўпроқ ортган. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш миқёслари ҳам ортиб бораётир. 2003 йили бир нафар ишловчига ўртача 521,1 минг сўм иш ҳақи тўланди.

-Ўтган йили 20 минг 650 тонна сифатли уруғлик тайёрланди, - дейди акционерлик жамияти раиси Шуҳратбек Мамажонов. – Тайёр маҳсулотлар омбори, омухта ем цехи ва материаллар омборлари томлари таъмирланди. Энди маҳсулотлар сақланаётган даврда унинг сифатига путур етмайди. Юз ўринли ошхона таъмирланди.

2004 йил ғалла ҳосилини қабул қилиб олиш, жойлаштириш ишлари бўйича тайёргарлик бошланди. Тегирмон цехини қайта жиҳозлашнинг лойиҳаси тайёрланаётир...

Асакага худди баҳор келгандай. Шаҳарнинг қоқ марказидан оқиб ўтган сойнинг суви ҳам лойқаланиб қолибди. Кўча бўйларидаги дарахтларга шакл берилиб, оқлаб қўйилибди. Қатнов ҳам гавжумлашган. Аҳолида шахсий автомобиллар шу қадар кўпайибдики, демак одамларнинг турмуш тарзи яхшиланиб бораётир.

Бир олам қувончу умидлар билан Андижон томонларга йўл оламиз. Асакадан Андижонга кетаверишда "Асакаёғ" ҳиссадорлик жамияти. Ўзига хос усулда бунёд этилган дарвозасию замонавий бинолари раҳматли Абдувоид Сотволдиевни эслатиб турибди. Эшитиб, жуда қайғурдик. У қирқ етти ёшда оламдан ўтибди. Ёғ-мой саноатининг кўзга кўринган мутахассисларидан бири эди. У ҳақда кўп мақолалар ёзгандим... Аллоҳнинг амри. Ҳа, инсондан тириклик чоғида қилган хайрли ишлари-ю яхши амаллари қолар экан.

Андижонга ярашиб турган Асакадаги ўзгаришлар билан танишгач, мустақиллик бизга улуғ неъматлар берганидан қувониб кетдик. Аллоҳнинг Ўзбекистонга кўрсатаётган фазлу-карамидан шукурлар қилдик.

Ҳа, ниятларимиз улуғ, бу гўшада истиқлолга ярашган тўйлар бўлаверсин!

Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ

КТВ ҳақида нима биласиз?

Деҳқон ва фермер хўжаликлари фаолиятида кичик техника воситалари (КТВ) қўл келади. Бу Япония, Хитой, Россия, Эрон, Ҳиндистон каби давлатлар фермерларининг иш тажрибаларида яққол кўринади.

Республикамизда деҳқон ва фермер хўжаликларининг сони йилдан-йилга ошиб бораётганлигини ҳисобга олган Тошкент трактор заводи жамоаси қуввати 40 от кучига тенг бўлган "ВУ-304-2" русумли тўрт ғилдиракли кичик трактор ва у билан агрегатланиб ишлатиладиган икки корпусли осма плуг, грейдер, мола, ариқ текислагич, ер текислагич ва эгат очгичдан иборат кичик машиналар тўплами,қамров кенглиги 140-300 см атрофидаги чизел-культиватор, тишли борона, универсал сеялка, бункерининг сиғими 180 кг бўлган минерал ўғит сепкич, бир ўтишда 6 метр кенгликдаги хашакни йиғадиган хаскаш, 1 тоннагача юкни таший оладиган яримтиркама каби кичик қишлоқ хўжалиги машиналарини ишлаб чиқаришни бошлаб юборди.

Кичик техника воситаларини сотиш, бу борадаги ишларни ривожлантириш бугунги куннинг долзарб масалаларидан бири. Бу борада мини-тракторлар ҳақида маълумот бериш, уларни реклама қилиш алоҳида аҳамиятга эга. КТВларни лойиҳаловчи ташкилот – СКБ "Трактор", БМКБ "Агромаш", уларни ишлаб чиқараётган Тошкент трактор заводи реклама қилишга эътиборни кучайтириши мақсадга мувофиқдир.

КТВларнинг буклетлари, каталоглари ва плакатларини тайёрлаб тарқатиш, уларни тарғиб этишнинг муҳим йўналишидир. Мини-тракторларнинг асосий таснифлари, афзалликлари, баҳолари, сотиб олиш шартлари, корхона манзили тушунарли тарзда баён этилса, мижозларга қулай бўлади.

Буклет, каталог ва плакатларга қўйиладиган талаблардан яна бири – бу уларнинг рангли бўлишидир. Шунда кичик техника узел ва деталлари яхши кўзга ташланади. Машинасозлик корхоналари ёки уларнинг дилерлари КТВларнинг конструктив хусусиятлари, узел ва агрегатларни ростлаш ҳамда созлаш тартиблари, машина-

ЖАРАЁН

лардан фойдаланиш, техник ва ёнғин хавфсизлиги қоидалари яққол акс эттирилган видеофильмларни яратиб, Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмасининг вилоятлар ва туманлар вакилликлари орқали семинарларда намойиш этилишига эришсалар, айни муддао бўлади. Бу борадаги тарғибот, реклама ишларида республика, вилоят газеталари, журнал, радио ва телевидениенинг катта имкониятларидан фойдаланиш яхши самара беради. Бунда ҳар бир минтақанинг ўзига хос хусусиятлари, кўпроқ қайси соҳа кенг тарқалганлигига қараб ўша тармоқларга дахлдор техника воситаларини реклама қилиш маъқул. Масалан, Навоий вилоятида деҳқончилик ва чорвачиликни, пойтахт вилоятида эса деҳқончилик, боғдорчилик, узумчилик ва сабзавотчиликни механизациялаш агрегатлари рекламасига кўпроқ эътибор қаратиш мақсадга мувофиқдир.

Бахмал ва Зомин туманлари фермерларини лалми майдонларда ишлай оладиган техникалар, Тошкент, Қибрай ва Зангиота туманлари деҳқонларини сабзавотчилик машиналари, Томди, Нурота ва Конимех каби чўл туманларидаги чорвадорларни озуқа тайёрлаш ва тарқатиш агрегатлари, ем-хашак йиғадиган машина ва механизмлар, қудуқлардан сув тортиш насослари кўпроқ қизиқтиради.

"Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг" компаниясининг вилоятлардаги техника марказлари реклама ва тушунтириш ишларини кенгайтирсалар, мини-тракторларнинг ишлатувчиларга етиб бориши тезлашади. Уларни йиғиш, созлаш ва ишлатиш тартибларини бевосита марказ майдонларида кўрсатиш имкониятига эга. Бундай намойишларни Ўзбекистон қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш илмий-тадқиқот институтининг вилоятлардаги таянч МТП ва хўжаликларида ташкил этиш яхши натижа беради. Бу жараёнда фермерлар томонидан билдирилган ижобий ва салбий фикрлар олим ва конструкторлар томонидан эътиборга олинади.

Таклиф-мулоҳазалар кичик техника воситаларини такомиллаштириш пайтида ҳисобга олинади.

З.МУРОДОВА,
Тошкент Давлат Аграр университети магистранти.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

ҚОНУНБУЗАРЛАР ҚЎЛГА ОЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараларини ҳимоя қилувчи Қўмита матбуот марказининг хабар қилишича, яқинда Ўзбекистон – Қозоғистон Республикаси чегара ҳудудида хорижда ишлаб чиқарилган катта миқдордаги ун ва ёғ маҳсулотлари мамлакатимизга ҳеч қандай ҳужжатларсиз айланма йўллар орқали олиб келинаётганда чегарачилар томонидан тўхтатиб қолинди.

ҲАРБИЙ ЙИҒИН

"Тошкент" тезкор гуруҳи чегара қўшинлари ҳарбий қисмларининг бирида тарбиявий ишлар бўйича ўринбосарларнинг йил якунига бағишланган ҳисобот йиғини бўлиб ўтди. Унда Тошкент тумани ҳокимлиги, Тошкент вилояти маҳалла оқсоқоллари вакиллари, ҳарбий прокуратура вакиллари, чегарачи офицерлар ҳамда шартнома бўйича хизмат қилаётган аскарлар иштирок этди.

Шаҳноза ЭРГАШЕВА

ЯНГИ ЎЙИНГОҲ

Асака туманидаги "Қоратепа" қишлоғида 15 минг томошабинга мўлжалланган, жаҳон андозаси даражасидаги ўйингоҳ бунёд этилмоқда. Унинг лойиҳа қиймати 2 миллиард 350 минг сўмга тенгдир.

Б.ЗОКИРЖОНОВ,
Андижон вилояти.

ETTI IQLIMDAN BIR SHINGIL

ҲУКУМАТ ИСТЕЪФОДА

РФ президенти В.Путин телевидение орқали чиқиш қилиб, ҳукуматни истеъфога чиқарганини маълум қилди.

Бу қарори Россия Конституцияси 117-моддасига асосланганлиги ва ўзининг ижтимоий-иқтисодий сиёсати билан боғлади. Михаил Касьянов бошчилигидаги собиқ ҳукумат мамлакатдаги қашшоқлик билан курашишни эътиборга олмай ислоҳотларни асосан инфляциянинг олдини олиш билан машғул бўлди. Ўтган йилги ЮКОС компанияси билан бўлган муаммолар вақтида ҳам Касьянов аниқ чора-тадбир қўлламаган.

Президентнинг бундай қарор қабул қилишига яна бир сабаб ислоҳотлар охирги ярим йилда ҳеч қандай самарасиз қоғозбозлик билан ўтгани ва январ ойида иш ҳақидан қарзлар 11,3 фоизга ошган. Бу 27,2 миллиард рублни ташкил этади.

Янги ҳукумат сайлангунга қадар собиқ вазирлар ўз вазифасини бажариб туришади. Ҳозирча бош вазир вазифасини Виктор Христенко амалга оширмоқда.

ЖАНГАРИЛАР ҚЎЛГА ОЛИНДИ

Покистон ҳукумати томонидан "Ал-Қоида" ва "Толибон" террорчи ташкилотларини бартараф этиш учун ўтказилган операция самарали кечди.

Покистон ахборот вазири шайх Рашид Аҳмаднинг сўзига кўра, Афғонистон билан чегарадош Ван шаҳри тоғли ҳудудида яшириниб юрган 25 нафар "Ал-Қоида" жангарилари қўлга олинган. Асир тушганлар турли миллат вакиллари бўлиб, улар орасида аёллар ҳам бор.

Ҳозирда қўлга тушган жангарилар шахси аниқланмоқда, деб хабар беради Reuters ахборот агентлиги.

"ХАВФСИЗЛИК ДЕВОРИ" СУДДА

Исроил ҳукумати томонидан хавфсизлик деворлари масофасининг кенгайтирилиши Фаластинда оммавий норозиликларни вужудга келтирди.

Фаластин Автономияси расмийларининг фикрича, хавфсизлик деворлари Исроил учун хавфсизликни таъминлашга эмас, балки ўзгалар ерини очиқчасига эгаллаш йўлида хизмат қилмоқда экан.

Кузатувчилар фикрича, Иерусалимда портлатилган автобус юқорида юзага келган норозиликлар натижаси бўлиши мумкин. Айни дамда Исроил хавфсизлик деворининг қурилиши масаласи Гаага судида кўрилмоқда.

ТУРКИЯ ЕВРОПА ИТТИФОҚИГА КИРАДИ

Германия канцлери Герхард Шредер Анқарага уюштирган расмий ташрифи чоғида Туркиянинг Европа Иттифоқи аъзоси бўлиб киришида кўп томонлама ёрдам беришини айтиб ўтди.

Бу масала борасида ҳар икки томон келишувлар олиб боришга келишиб олишди.

Шредер Туркиянинг айни дамдаги сиёсий ва иқтисодий салоҳиятини юқори баҳолаб, тўғри йўлдан бораётганини таъкидлади. Дунё сиёсатдонларининг фикрича, Туркиянинг Европа Иттифоқига қабул қилиниши масаласи Кипрнинг бирлашишига рози бўлганидан сўнг анча тезлашган.

ЯДРОВИЙ ДАСТУР МАСАЛАСИ...

Пекинда Шимолий Кореянинг ядровий дастури борасида олти томонлама иккинчи музокара бошланди.

Унда Хитой, Япония, Жанубий Корея, АҚШ, Россия ва Шимолий Корея иштирок этмоқда.

Кўп томонлама бошланган ушбу музокараларда Шимолий Корея аввалги шартларида қолмоқда. Унга кўра КХДР ўзининг ядровий дастурига ўзгартиришлар киритиш эвазига АҚШдан иқтисодий кўмак, Пентагоннинг "қора рўйхат"идан Шимолий Кореяни бутунлай ўчириб ташлаш ва Оқ уйдан ҳужум қилмаслик тўғрисида келишувлар олиб боришни талаб этмоқда. Ўз навбатида АҚШ Шимолий Кореяга халқаро экспертларни киритишни шарт, деб билмоқда. Айтиб ўтиш жоизки, Расмий Пхеньян ядровий қуролларни тарқатмаслик келишувидан 2003 йил чиқиб кетган эди. Бундай музокаралар ўтган йили август ойида ҳам бўлиб ўтган ва кўзланган натижаларсиз якун топган эди.

ТАКЛИФНИ РАД ЭТИШДИ

Гаитида қурол билан ҳукуматни эгаллаб олишга интилаётган исёнчилар мамлакат президенти Жан Бертран Аристиднинг таклифини рад этишди.

Бундан бир неча кун илгари президент Жан Бертран Гаитидаги парокандаликка барҳам бериш мақсадида исёнчи мухолифат билан келишиб давлатни бошқаришга рози эканлигини баён этган эди. Лекин мухолифат ҳеч қандай келишувларсиз президент истеъфосини талаб қилишда давом этмоқда.

Айни дамда исёнчилар Гаитининг йирик шаҳри Кап-Антьенни эгаллаб олишган. Кеча мамлакат президенти жаҳон ҳамжамиятидан ҳар томонлама кўмак сўраб "Агар бу жиноятчилар пойтахт Порт-о-Пренсга кириб келишса, минглаб тинч аҳоли қурбон бўлиши мумкин", деди.

ТАБИИЙ ОФАТ

Марокашда содир бўлган кучли ер силкиниши оқибатида ҳалок бўлганлар сони 300 га етиши мумкин, дея хабар беради Reuters ахборот агентлиги.

Сейсмологларнинг расмий маълумотига кўра, Ал-Хосейми порт шаҳрида вужудга келган зилзила кучи Рихтер шкаласи бўйича 6,5 баллни ташкил этган. Шаҳар атрофидаги Аит-Камара қишлоғи бутундай вайрона ҳолатига келган.

Ҳозиргача қутқарув гуруҳи вайрон бўлган бинолар остидан 42 кишининг жасадини олиб чиқишган. Эслатиб ўтамиз, 1960 йили Марокашнинг Агадир шаҳрида содир бўлган кучли зилзила оқибатида 12 минг аҳоли ҳалок бўлган эди.

INTERNET хабарлари асосида
Ш.САНАЕВ тайёрлади.

Муҳтарам юртдошлар ва Ўзбекистон меҳмонлари !

Шу йилнинг 23 январидан бошлаб

ТОШКЕНТ - САМАРҚАНД - ТОШКЕНТ

йўналиши бўйлаб ҳаракатланадиган 6 вагондан иборат тезюрар, барча қулайликларга эга бўлган йўловчи поезди қатнови йўлга қўйилди.

Сафар давомида Сизга қиймати чипта баҳосига кирган нонушта ёки кечки овқат таклиф қилинади. Қисқа муддатли сафар давомида керак бўлган барча сервис хизматлари кўрсатилади. Хоҳишингизга кўра, қўшимча тўловга ёдгорликлар тўплами, совғалар харид қилишингиз, видеофильмлар ва мусиқали клипларга буюртмалар беришингиз мумкин.

Поезд Тошкентдан эрта тонгда, Самарқанддан эса кечқурун йўлга чиқади ва сизда кун давомида Самарқанднинг диққатга сазовор жойларини томоша қилиш имкони бўлади.

Йўловчи поезди катта тезлик билан ҳаракатланиб(автомобиль транспортидан тез) сизларни Самарқандга етказиб,Тошкентга қайтиб олиб келади.Ҳар бир вагон купелари алоҳида бўлиб, уларда 6 тадан юмшоқ ўриндиқли креслолар ўрнатилган.

Сафар давомида сизга оилангиз ва дўстларингиз билан вақтингизни чоғ ўтказишга имкон яратилади. Купе деразасидан Ўзбекистон табиати ва унинг диққатга сазовор жойларини томоша қилишингиз мумкин.

МАЪЛУМОТЛАР ХИЗМАТИ:
005, 199-72-15.

ВОКЗАЛ БЎЙИЧА НАВБАТЧИ
199-72-16.

МАЪМУР
199-76-27.

Йўловчи поездининг ҳаракатланиш жадвали

Поезд №	Маълумот	Бошланғич манзилдан жўнаб кетиш куни ва вақти	Белгиланган манзилга етиб бориш куни ва вақти
1.	Тошкент-Самарқанд	6:50	10:50
2.	Самарқанд-Тошкент	17:00	21:00

Сафарингиз мароқли ўтсин!

«ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ»ДАТК
«ЎЗТЕМИРЙЎЛЙЎЛОВЧИ» ОАЖ

ФАЛАКНИ ҚОПЛАЁТГАН ОҒУ

(Боши 1-бетда)

Аниқроқ қилиб айтганда, атмосфера таркибининг бузилиши оқибатида табиатда кислотали ёмғирлар вужудга келаяпти. Маълумки, дунё миқёсида йил сайин ҳавонинг ифлосланиши ортиб бораяпти. Турли хил қазилмаларни ёқиш жараёнида улардан чиққан заҳар газлар кўкка ўрлаб "булут"га айланаяпти. Чунки кислота ҳосил қилувчи газлар – олтингугурт ангидриди, азот оксидлари ва яна турли хил кимёвий моддаларнинг ажралиб чиқиши биз яшаб турган муҳит атмосферасини ҳалокатли аҳволга солиб қўяяпти.

Зарарли газлар фақатгина атмосферани булғамайди. Балки ҳаво таркибида узоқ муддатда туриб қолади. Жўн қилиб айтсак, булут билан аралашади. Юзлаб, ҳатто минглаб километргача масофада осмонни қамраб сузиб юради.

Ер юзининг айрим жойларида қурғоқчиликнинг ҳаддан зиёд ошиб ўрмонларда ёнғин содир бўлиши, ишлаб чиқариш корхоналари – йирик завод, фабрикалар, конларнинг тинимсиз ишлаши, қазилма бойликларини қидириб топиш учун ернинг юза сатҳи, тоғларда содир қилинаётган портлашлар, газ ва нефть ёнғинидан пайдо бўлган зарарли тутунлар, қисқаси, айрим портловчи қуролларни синаш жараёнида ҳосил бўлаётган – кимёвий бирикмалар ҳавомизни заҳар-заққумга айлантириб бораяпти.

Хуллас, заҳарли ҳавода кислотали ёмғир пайдо бўлди. Атмосферадаги заҳар ҳамда намлик бир-бири билан бирикаяпти.

Кислотали ёмғир дунё олимлари учун унчалик ҳам янгилик саналмай қўйди. Бу ёмғир нафақат ўсимликлар дунёси, балки кишилар ҳаётига, заминдаги барча жонзотларга жиддий хавф туғдираяпти. Бундан ташқари, дунё миқёсини олиб кўрадиган бўлсак, кислотали ёмғир ёғиши оқибатида денгиз ва кўллар сувлари яроқсиз бўлиб қолади. Масалан, маълумотларга кўра, кислотали ёмғирлар оқибатида Канададаги 4 мингдан зиёд кўл ўлик ҳолга келди. Шундай кўлларнинг яна 12 мингтаси суви заҳарланиш арафасида. Мана шундай аянчли аҳволни Швециядаги 18 минг кўл мисолида ҳам кўришимиз мумкин. Уларнинг ҳозирги кунда биологик аҳволи анча аянчли – мувозанат бузилган. Норвегия мамлакати жанубидаги кўлларнинг ярмида балиқлар яшамаяпти – қирилиб кетган. Хуллас, кислотали ёмғирнинг турган-битгани - ҳалокат. Кишилик турмуш тарзига хавф туғдириб турибди.

Одамзот ўз қилмишининг, яъни, табиат билан жоҳилона муносабатга киришувнинг жазосини тортаяпти. Цивилизациянинг юксак чўққисига тирмашган бизнинг саноатлашган асримизда террор, урушлар, қурол-яроғ хавфи, наркобизнес кўргилиги, ахлоқсизлик фожиаси билан табиий ҳаётга дарз кетиши, теварак-атрофнинг ҳалокат жари ёқасида қолиши даҳшати ҳам пайдо бўлди. Ер юзи экологик жиҳатдан яна бир аянчли ҳолатга тушди – кислотали ёмғир деган фалокат ҳам инсоният ҳаётига хавф туғдириб, одам болаларини ҳаддидан ошиб кетаётган ўзбилармончилиги, она-табиатни менсимаслиги боис жазолаётганга ўхшайди.

Яна бир мисол: Германиядаги қарағайзорлар кислотали ёмғирлар оқибатида тобора қуриб бораяпти. Энг даҳшатли томони кислотали ёмғир фақатгина ўсимликлар дунёсигагина зиён етказмайди.

Кислотали ёмғир темирни ҳам ўйиши мумкин экан. Шунинг учун самолётлар парвозига жиддий хавф туғдираяпти. Бундан ташқари кислотали ёмғир кўп ёғаётган шаҳарларда кўприклар вайрон бўлаяпти. Минг йиллик тарихий обидалар, осмонўпар миноралар тобора емирилиб бораяпти. Хуллас, беписанд инсон шафқатсизлиги оқибатида унинг маънавий бойликлари, тарихий ёдгорликлари ҳам зиён-заҳмат кўраяпти.

Мувозанат бузилмаслиги керак. Ҳар нарсанинг ўз ўрни бор – чўлнинг ҳам, кўлнинг ҳам. Майса билан юксак тоғ орасида ҳам сирли бир боғлиқлик мавжуд. Табиат устидан ҳукмронликка уриниш, уни оёқости қилиш, табиатни тириклик манбаи, деб ардоқламаслик яхши оқибатларга олиб бормайди.

Тўғри, одамзот ўз эҳтиёжини қондириши керак. Бунинг учун унга газ ҳам, нефт ҳам, қолаверса, кўмир ҳам, хуллас, барча қазилма бойликлари зарур. Кўпчилигимиз машинасиз бир қадам ҳам юролмаймиз. Бир кунда барча техникалардан чиқаётган тутун, газ улкан шаҳарлар миқёсида қўшиб ҳисоблаганда, ўша ердаги дарахтларнинг ҳавони тозалаб бериши учун умуман қурби етмай қоларкан. Айниқса, ҳавонинг дим ҳолатга келишида нафақат завод, фабрикалар, балки транспорт воситалари ҳам муҳим аҳамият касб этаркан. Кечки пайт юқори қаватли бинолар тепасига чиқиб қаралса, одамзод тутун уммони остида яшаётгандай бўлади.

Бир одамнинг эҳтиёжи учун умри давомида 200 та дарахт кесилар экан. Қалам, дафтар, китоб, қоғоз, хуллас, ҳаммаси учун. Ер юзида қанча одам бор? Энди чамалаб кўринг.

Бироқ дунёга келиб, ҳаёти давомида бир туп ҳам ниҳол экмай ўтаётганлар қанча?

Табиатга нисбатан муросасизлик, шафқатсизлик оқибатида радиоактив ёмғир ҳам пайдо бўлганлиги, асосан улкан АЭСлар атрофидаги нурланишлар туфайли кўкдан ана шундай оғу ёға бошлаётганини дунё фани исботлаб бўлди. Худди кислотали ёмғирлар сингари радиоактив ёмғирлар ҳам ер юзи ҳаётини емириб бораяпти. Улар ўт-ўланларни заҳарлаяпти. Ўша ўт-ўланларни истеъмол қилган ҳайвонлар гўшти, сут, қатиғи одам организмини ҳам заҳарлаши, азон қатламини тобора булғаб, кўкда заҳар- заққум тўпланишига сабаб бўлаяпти. Очиғи, бундай ҳолат ер юзининг қайсидир бурчагида содир бўлаётган экан, буни сайёранинг бошқа ҳудудига тааллуқли, дунё фожиа ёмғирлари остида қолиши дегани эмас бу, дея ўйловчилар хато қилади. Радиоактив ёмғирлар булути ҳам кейинги пайтда, ҳаво қатламида қалинлашиб бораяпти. Натижада сўнгги йилларда ер юзида кутилмаган иқлим содир бўляпти. Бемаврид қорли, қаҳратонли қишлар бошланаяпти, бошқа жойларда эса кутилмаган жазирамалар рўй бераяпти. Масалан, кейинги йилларда ёғингарчилик сабабли ҳосил бўлган сув тошқинлари, Европанинг баъзи ерларида одам бели баробар қор ёғиши ёки куннинг ҳарорати кескин ошиб, жазирама бошланиши, фасллар алмашиниб қолаётгани булар бари беҳуда эмас. Атмосфера мувозанат қонунияти бузилди.

Хўш, бугунги кунда биздан нима талаб қилинади? Биринчидан, табиатни асрашга ҳар қайсимиз ўзимизни бурчли деб ҳис қилишимиз лозим. Табиат ҳалокати одамзотнинг лоқайдлиги, жоҳиллиги туфайли юзага келаётганини унутмаслигимиз зарур. Табиат муҳофазасига масъул идоралар ходимлари эса матбуот орқали мазкур мавзуларда мунтазам чиқишлар қилишлари лозим. Ўқув муассасаларида экология билан боғлиқ дарслар фақатгина дастлабки курсларнинг бир семестрида ўтиларкан. Ёки мактаб дастурида юқори синфларда мазкур мавзулардан жуда кам соатда сабоқ берилади. Айниқса, ёш авлод онгига табиатни асраш, одамзотнинг ўзини асраш, дегани эканлигини уқтириб боришимиз лозим.

Яна бир гап, табиат олдидаги жавобгарлик биргина мутасаддиларнинг иши эмас. Бу ҳар қайсимизнинг яшаш тарзимиз, ер юзида ҳаётнинг бардавомлигига таъсир қилажак муаммо! Бизнингча, табиат муҳофазасига оид амалдаги қонунлар, белгиланган дастурлар ҳаётда амалий жиҳатдан таъсир кучига эга бўлмаса, табиатни ҳимоя қилиш омма ишига айланмаса, ҳар кимнинг юрагида мен ҳам табиатнинг бир бўлагиман, деб қараш туйғуси шаклланмаса, қаршимиздаги муаммо тобора улканлашиб, чигаллашиб бораверади.

Кўчқор НОРҚОБИЛ

Марказий Ҳарбий Спорт клубида самбо бўйича ёшлар ўртасида Ўзбекистон чемпионати бўлиб ўтди. Унда Наманган ва Қорақалпоғистон Республикаси вакилларидан ташқари барча вилоятлардан 250 нафарга яқин ёш спортчилар иштирок этишди.

10 вазн тоифасида уюштирилган баҳслар якунига кўра энг кўп ўринни бухоролик ёш самбочилар 7 вазнда чемпионликни қўлга киритишиб, умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгаллашди.

СУРАТЛАРДА: муросасиз финал баҳслари.

А.ПОПОВ олган суратлар.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ

АҚШнинг Юта штатидаги бир илдиздан ўсиб чиққан Уосатч деб номланадиган дарахт дунёдаги худди шундай ягона дарахт саналади. У 43 гектар ерни қоплаши билан бирга умумий оғирлиги 6000 тоннани ташкил қилади.

ЭНГ УЛКАН ДАРАХТЛАР

Баъзан "Мамонт дарахти" деб аталувчи "Линдси Крик Дарахти" АҚШнинг Калифорния штатида ўсади. Бу дарахтнинг шохлари 2549 квадрат метрни эгаллаб, оғирлиги эса 3300 тоннани ташкил этади.

* * *

АҚШнинг Калифорния штати дунёдаги йирик дарахтлар ўсадиган макон ҳисобланади. Дарахтлардан бирининг "Генерал Шерман" номи билан аталишига сабаб у дунёда энг тоши оғир ҳисобланади. Унинг баландлигини мутахассислар ўлчашганда 83,82 метр, йўғонлиги эса 31,3 метр эканлиги маълум бўлган.

* * *

Ўша Калифорния штатида "Мендосино дарахти" бўлиб, унинг баландлиги 112 метр, диаметри 32 метр, ёши эса 1000 йилдан ошганлиги аниқланган.

Турсунхўжа АЗЛАРХОНОВ тайёрлади.

ЗИДДИЯТЛАР КУРАШИ

(Боши 1-бетда)

Шу билан бирга танамизда туғма намликни қуритувчи туғма иссиқлик ҳам мавжуд. Бу икки зиддият кураши натижасида ҳосил бўладиган энергия ҳисобидан инсон ўсади ва қудратли бўлади. Маълум вақт бадан қуриши мўътадилликка етгач, намлик камайиб боради, натижада туғма иссиқлик ўз моддасини (яъни туғма намликни) бутунлай қуритиб йўқ қилиш билан ўзини сўндиради ва ёғи тамом бўлган чироққа ўхшайди. Табиий хўллик қуригач (бу инсоннинг кексайган даврига тўғри келади), табиий ўлим вужудга келади. Бу жараён инсон иродасига бўйсунмайдиган ҳолат бўлгани каби, туғма иссиқликнинг ҳам туғма намлик устидан ғалаба қилиши зарурий ҳолатдир. Акс ҳолда туғма иссиқлик туғма намлик ичида бекилиб қолиши мумкин. Балки "летаргик уйқу"даги узоқ муддат давом этувчи (20-30 йилгача) мутлақ ҳаракатсизлик шу бекилиш натижасида юзага келар.

Летаргик уйқудан уйғонганлар жуда тез фурсатда қариб, оламдан ўтганлари кузатилган.

Аммо летаргик уйқуга кетмасдан ҳам жуда тез қариб оламдан ўтганлар бўлган. Рўзномаларнинг бирида беш яшарлигида қариб ўлган "чол бола" ҳақида ўқиган эдим. Бундай ҳолатни туғма намлик ва туғма иссиқлик ўртасидаги номутаносибликнинг бир кўриниши ёки туғма намликнинг ташқи омилларга таъсирчан бўлганлигида, деб изоҳлаш мумкин.

Инсоннинг болалигида танасидаги намлик юқори, ёшлигида мўътадил, кексалигида эса тобора озайиб бориши кузатилади. Буни суякларнинг мўртлиги, терининг қуруқлиги билан исбот этиш мумкин.

Янаям оддийроқ мисол. Қорилган хамирни болаликка, пишишини ёшликка, қотишини кексаликка, узоқ қуригач, майдаланиб ушоққа айланишини эса, табиий ўлимга қиёслаш мумкин.

Бироқ ҳамма ҳам табиий ўлимга ета олмайди. Ибн Сино танамизга келадиган офат икки нарсага қаратилган, деб таъкидлайди. Биринчиси, табиий намликнинг тарқалиши бўлса, иккинчиси намликнинг бузилиб, ҳаётий фаолиятнинг издан чиқишидир.

Дастлабки намлик ўзининг йўқотилган қисмини озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўйдириши ҳисобига бу офатларга қаршилик кўрсата олади.

Соғлиқни сақлаш санъати ўлимдан омон қолишга, инсон истайдиган даражада узоқ умр кўришга ва сиртқи офатлардан сақланишга кафил бўла олмайди, балки икки ҳаракатга – туғма намликнинг тез тарқалишига йўл қўймасликка, ҳамда касалликка қарши курашишга йўналтирилади.

Инсон бу оламда абадийликка эришиш учун табиат сирсиноатининг тубсиз уммонига ғарқ бўлиб, унинг бир қатрасини ҳам ўрганишга улгурмай дунёни тарк этади. Бу билан ўлим муқаррар эканлигини исботламоқчи эмасмиз, балки табиий ўлимга етиш йўллари, яъни узоқ умр кўриш учун соғлиқни сақлаш тадбири билан таништиришдан аввал билиш зарур бўлган ҳақиқатни тушунтиришга ҳаракат қилдик. Дунёнинг ўткинчи имтиҳон эканлигини билган ҳолда ўлимни ҳам инкор этиб бўлмайди, чунки табиатдаги барча тириклик ҳам бошқа қарама-қаршиликлар сингари умр чегарасини белгиловчи ўлим офатлари билан биргаликда яратилган.

Дилфуза БОЗОРОВА,
шифокор.

БЕРУНИЙНИНГ АҚЛ МАШЪАЛИ

(Боши 1-бетда)

Бу асар савдогар ва сайёҳлар учун чўлда ва денгизда юлдузлар ёрдамида йўл топишда, деҳқончилик ва чорвачилик ишларида, ер юзасидаги мамлакатлар, дарё, денгиз ва тоғлар ҳақида аниқ маълумотга эга бўлишда, ҳарбий юриш ва карвонларни жўнатиш пайтида яқин йўлларни ахтариб топишда энг муҳим қўлланма вазифасини бажарган. "Геодезия" асари жойларнинг географик узунлиги ва кенглигини аниқлаш йўлларига бағишланган. Бу аниқлаш усуллари жуда аниқ ва содда бўлиб, олимнинг таҳлил қилиш қобилияти нақадар юксак эканлигидан далолат беради.

Берунийнинг ер шари ўлчамлари ҳақидаги маълумотлари ҳам юнон ва ҳинд олимлари ҳамда ўша замон Шарқ олимлари хулосаларига нисбатан анча аниқ ва мукаммалдир. У ер айланаси узунлиги ўлчамининг янги ва қулай ўлчаш усулларини ишлаб чиқди. Унинг яратган усули шунга асосландики, юзадаги узунликни баландликдан, унинг кўриниб турган чегарасига оғиш бурчаги асосида ўлчашдир. Ана шу икки катталикдан ер радиуси аниқланади. Бу усулнинг афзаллиги шундаки, у бир жойда турган ҳолда ер ўлчамларини аниқлаш имкониятини беради. Берунийда келтирилган ер ўлчамининг аниқлик даражаси ҳозирги замон фани хулосаларига жуда яқиндир. Унинг усулларидан бири ёритгичлар ўлчамини ёрдамчи предметнинг тўла ёки қисмий сояси бўйича аниқлаш ҳозир ҳам ўз аҳамиятини йўқотгани йўқ. Бу усул билан бир жойда турган ҳолда икки тоғ чўққиси ўртасидаги масофани ёки тоғ баландлигини аниқлаш мумкин.

Беруний юнон олимларидан фарқли ўлароқ, Ҳинд ва Атлантика океанларининг туташганлигини оригинал усулда исботлаб берди ва Христофор Колумбдан 500 йил аввал океан ортида бизга маълум бўлмаган, йирик қитъа борлигини исботлади.

Берунийнинг фан оламидаги яна бир хизмати Амударё водийси ва Орол денгизининг ҳамда Хоразм – Турон паст текислигининг пайдо бўлиши ҳақида у фанда биринчи бўлиб илмий фикрни майдонга ташлади. Академик Ҳ.Абдуллаев Беруний асарларини чуқур ўрганиб, у геология ва минерология фанларининг йирик назариячиси ва асосчиси, деган хулосага келди. Зеро, олимнинг геология ва минерология соҳасидаги илмий-назарий хулосалари Ўрта Осиёда ер ости бойликларини очишда ҳозир ҳам ўз аҳамиятини сақлаб келмоқда.

Берунийнинг "Аттафхим" ("Астрономия санъатининг бошланғичини тушунтириш китоби") 1029 йилда Ғазнада ёзилган. Мазкур асар хоразмлик Райҳона ибн Ҳасан исмли қизнинг илтимосига кўра, савол-жавоб тарзида битилган. Асар геометрия, арифметика, алгебра, астрономия, география, хронология ва бошқа фанларга доир 530 савол-жавобдан иборат.

Олимнинг ушбу асари мазкур билимларни ўрганиш учун уларнинг барчасини ўзида мужассам этган қомусий қўлланма вазифасини бажарган. Асар шу билимларга доир қимматли жадвал ва шакллар билан тўлдирилган. Яна асарнинг географияга доир бўлимида дунё харитаси ҳам берилган.

"Аттафхим"нинг геометрия ва арифметикага доир қисмида фигура ва шаклларнинг ўзига хос хусусиятлари, сонлар, касрлар, квадрат ва қоидалари ҳақида сўз юритилади. Астрономияга оид бўлимида коинот, ёритгичлар ва юлдузлар, кун ва тун, ёритгичларнинг чиқиши ва ботиши, ой манзиллари ҳақида баён қилинади. Асарнинг географияга доир қисмида эса Ернинг ҳажми, денгизларнинг пайдо бўлиши, иқлимлар, мамлакатлар ва халқлар тўғрисида муҳим маълумотлар берилган.

Берунийнинг тиббиёт соҳасидаги хизмати ҳам алоҳида аҳамиятга эга. Унинг энг сўнгги асари доришуносликка бағишланган бўлиб, фанда "Сайдана" деб номланади. Олим ана шу асари билан Ўрта Осиёда биринчи бўлиб доришунослик илмига асос солган олимлардандир. Асарда ўсимлик, ҳайвон ва маъданлардан тайёрланадиган минг бирдан ортиқ доривор моддалар таърифлаб берилган. "Сайдана"да доривор моддаларнинг номлари 30 дан ортиқ тилда ва лаҳжаларда берилган. Шу сабабли асар ўша замон тиббиёт фани учун ҳам жуда фойдали қўлланмадир. Унда табобатдан ташқари яна ботаника, зоология, физиология ва географияга доир қимматли маълумотлар бор.

Беруний тарихшунос олим сифатида ҳам машҳур. Унинг тарихга доир "Оқ кийимликлар ва карматийлар хабарлари ҳақидаги китоб", "Ҳиндистон", "Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар", "Хоразм хабарлари ҳақида китоб", "Султон Маҳмуд даври тарихининг китоби" асарлари тарихга алоқадор асарлардир. Шулардан дастлабки уч асари бизгача етиб келган. "Ёдгорликлар" китоби Ўрта Осиё, Эрон, айниқса Хоразмнинг энг қадимги тарихи, маданияти ва этнографиясини ўрганишда тенги йўқ асардир. Олимнинг "Ҳиндистон" асари алоҳида илмий аҳамиятга эга. Ҳинд олимлари, айниқса Жавоҳарлал Неру унга жуда юқори баҳо берган эди. Бу асар ҳозир ҳам қадимги Ҳиндистон тарихини ўрганишда муҳим манбадир. Рус шарқшунос олими В.Розен Берунийнинг "Ҳиндистон" асарини Шарқ ва Ғарбдаги қадимги ва ўрта аср орасидаги тенги йўқ асар, деб баҳолади.

Буюк мутафаккир Беруний илмнинг жамият ҳаётидаги аҳамиятига юқори баҳо берар экан, одамларни, айниқса ҳукмдорларни илм аҳлига алоҳида ҳурмат-эҳтиром қилишга, эъзозлашга, уларга яхши кўз билан қараб, ҳамиша моддий аҳволидан хабардор бўлишга чақиради. Бу мамлакатда илмий тафаккурнинг ривож топишига сабаб бўлади. Илмга эътиборнинг кучайиши билан дунёда кундалик "Зарур ишлар билан овора бўлиб қолган қалбларни турли илмлар билан шуғулланиши учун бўшатиб қўяди", деб таълим беради Беруний.

Азимбой САДУЛЛАЕВ,
академик.
Абдулла СОТЛИҚОВ,
профессор.

ФАРҒОНАДАГИ МАҒЛУБИЯТ

Ўтган куни футбол бўйича Осиё чемпионлар лигасининг "С" гуруҳидаги жамоалар ўртасида иккинчи тур баҳслари бўлиб ўтди.

Унда Фарғонанинг "Нефтчи" жамоаси Осиёнинг энг кучли клубларидан бири "Ал-Идтиҳод"га қарши ўз майдонида куч синашди.Учрашувда меҳмонлар фарғоналиклардан кўра маҳоратлироқ ва тажрибалироқ эканликларини исботлашиб, ҳужумкор ўйин намойиш этишди. Ҳисоб ҳам шунга яраша 1:3. Хуллас, ўз майдонида ҳам муҳим уч очкодан маҳрум бўлган фарғоналиклар кейинги беллашувларда қандай натижани қайд этишади, буни вақт кўрсатади.

МАМЛАКАТ ЧЕМПИОНАТИ

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети спорт мажмуида эркаклар жамоалари ўртасида қўл тўпи бўйича ўтказилган мамлакат XII чемпионатининг биринчи тури якунланди.

Мусобақаларда иштирок этган 12 жамоа икки гуруҳга бўлинган ҳолда ғолиблик учун баҳс олиб боришди. Биринчи гуруҳда ғолибликни ўтган йилги мамлакат чемпиони Чирчиқнинг "Танкчи" жамоаси қўлга киритди. Барча учрашувларни ғалаба билан якунлаган чирчиқликлар 10 очко жамғаришди. Иккинчи гуруҳ мусобақаларида иштирок этган пойтахтнинг "Ёшлик" жамоасига омад кулиб боқди. "Ёшлик" ҳам барча рақибларидан маҳоратлироқ эканлигини исботлаб, 10 очко жамғара олди. Мамлакат биринчилигининг иккинчи тур учрашувлари 1-7 март кунлари Наманган вилоятидаги "Паҳлавон" спорт мажмуида бўлиб ўтади.

Тошкент қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари институти спорт мажмуасида эса қўл тўпи бўйича аёллар жамоалари ўртасида мамлакат биринчилиги баҳслари бошланди. Унда Тошкентнинг "Алгоритм-1", "Алгоритм-2", Гулистоннинг "Сирдарё", Бухоронинг "Бухоро", Олмалиқнинг ОТМК ва Тошкентнинг Ўзбекистон Миллий университети жамоалари қизлари ғолиблик учун курашишмоқда.

ЎСМИРЛАР БЕЛЛАШУВИ

Пойтахтимиздаги Тошкент теннис марказида 16 ёшли ўғил-қизлар ўртасида теннис бўйича марказнинг очиқ биринчилиги уюштирилди.

Шуниси эътиборлики, ана шу беллашувларда Тошкент шаҳри ва бошқа вилоятлардан ташриф буюрган иқтидорли ёш теннисчилардан ташқари, қўшни давлатлардан келган ракетка усталари ҳам иштирок этишди. Ўғил болалар баҳсининг финалида ўзаро рўбарў келган Филлип Тримуткин ҳамда тошкентлик Рифат Биктяков ўртасидаги учрашув, пойтахтлик ёш теннисчининг ғалабаси билан якунланди. Қизлар ўртасидаги муросасиз беллашувда эса Влада Яхшиборова Албина Ҳабибулинани енгиб, марказ очиқ биринчилиги чемпионлигини қўлга киритди.

Имомали УЛФАТОВ тайёрлади.

СОВРИН СОҲИБАСИ

Мемфисда якунланган аёллар ўртасида ВТА теннис турнирида россиялик ракетка устаси Вера Звонарева ғалаба қозонди.

Бу муваффақият Веранинг фаолияти давомида иккинчи йирик ғалабаси. Финалда АҚШлик Лиза Реймондга қарши кортга тушган Вера биринчи сетда 4:6 ҳисобида имкониятни бой берган бўлса, кейинги икки сетда кетма-кет 6:4, 7:5 ҳисобида ғалаба қозониб, финал ғолибига айланди.

Россиялик теннисчи бу мусобақадан 28900 АҚШ доллари ва 120 рейтинг очкосини ҳам қўлга киритди. Жуфтлик учрашувларида эса Аса Свенссон – Мейлин Ту (Швеция-АҚШ) жуфтлигига қарши Мария Шарапова – Вера Звонарева (Россия)лар кортга тушиб, мағлубиятга учрашди. Финал ғолиби бўлган теннисчилар 190000 АҚШ доллари мукофотига эга бўлишди. Бельгиянинг Антверпен шаҳрида ўтаётган ВТА турнири финал баҳсида белгиялик Ким Клейстер ва италиялик Сильвия Фарина-Элиа кортга тушишади. Бу турнирнинг мукофот жамғармаси 585000 АҚШ долларини ташкил этади.

ЧЕМПИОНЛАР ЛИГАСИ

Футбол бўйича Европа чемпионлар лигаси 1/8-финал баҳслари бўлиб ўтди. Москванинг "Локомотив" клуби ўз майдонида Франциянинг "Монако" жамоасини қабул қилиб, ажойиб ғалабага эришди.

Учрашувда "темирйўлчилар" аъзолари Марат Измайлов ва терма жамоамиз вакили Владимир Маминовлар гол муаллифи бўлган бўлсалар, "Монако"нинг ягона жавоб тўпи муаллифи Фернандо Морьентес бўлди. Энди 2:1 ҳисобида ғалаба қозонган "Локомотив" "Монако" майдонида бўладиган жавоб учрашувида дуранг натижага эришса ҳам кейинги босқичга чиқади. Испаниянинг "Селта" жамоаси эса Англия чемпионати пешқадами "Арсенал"га ўз майдонида 2:3 ҳисобида имкониятни бой берди. Андрей Шевченко клуби "Милан" эса Прагада "Спарта"га қарши майдонга тушиб, 0:0 ҳисобида дуранггa имзо чекди. Мадриднинг "Реал" жамоаси Мюнхенда "Бавария" билан баҳс олиб борди. Бу учрашувда ҳам дуранг натижа қайд этилди: 1:1.

АФИНАГА ЙЎЛЛАНМА

Хорватиянинг Пула шаҳрида ўтаётган бокс бўйича Европа чемпионати уч россиялик чарм қўлқоп усталари ярим финалга чиқишди.

Биринчиликда 300 дан ортиқ спортчилар иштирок этмоқда. Агар россиялик боксчилар Георгий Балакшин (51 килограмм), Александр Малетин (64 килограмм) ва терма жамоа сардори Евгений Макаронка (81 килограмм)лар совриндорлар қаторидан ўрин олишга муваффақ бўлса, Афинада ўтадиган Олимпиада йўлланмасини қўлга киритади. Ярим финал баҳслари 26 февралда бўлиб ўтади.

INTERNET хабарлари асосида Фазлиддин АБИЛОВ тайёрлади.

"Қишлоқ ҳаёти" ижодий жамоаси газетанинг Навоий вилоятидаги ўз мухбири – ижодий гуруҳ раҳбари Ҳамдам Эшонқуловга волидаи муҳтарамаси

ҲАКИМА АЯнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

"Қишлоқ ҳаёти" ижодий жамоаси газетанинг Самарқанд вилоятидаги ўз мухбири – ижодий гуруҳ раҳбари Ўктам Қурбоновга опаси

ҲАМРО МАРДОНОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

ЗИҒИР, ҚОРА СЕМИЧКА - КУНГАБОҚАР, МАСХАР СОТИБ ОЛАМИЗ
Тел.: 54-87-22.

Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 18-касб-ҳунар мактабига 1999 йил 27 сентябрда берилган рўйхатга олинганлик тўғрисидаги ресстр № 1925 рақамли давлат далолатномаси йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

АНИҚЛИК КИРИТАМИЗ:
"Қишлоқ ҳаёти" газетасининг 2004 йил 24 феврал сонида босилган "Хоразмлик комиллар" мақоласининг 4 хатбоши, 5 сатри "бўлган. У 1825 йили Хивада мадраса" деб ўқилсин.

Бош муҳаррир **ЎТКИР РАҲМАТ**

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: **Саид АҲМАД, Ағитай АДИЛОВ, Комилжон МАМАЖОНОВ, Суннат САЙДАЛИЕВ** (Бош муҳаррир ўринбосари), **Ҳабиб ТЕМИРОВ** (Бош муҳаррир биринчи ўринбосари), **Ғафур ШЕРМУҲАММАД** (масъул котиб), **Озод ШАРОФИДДИНОВ.**

МУАССИСЛАР: **Ўзбекистон Республикаси Агросаноат комплекси таркибидаги ҳамда шу тармоққа дахлдор вазирликлар ва идоралар**

ТЕЛЕФОНЛАР: **Қабулхона** – 136-58-83 (факс):133-09-93. **(факс):133-40-87. бош муҳаррир ўринбосарлари** – 133-16-27, 133-44-43, **котибият** - 136-56-30. **Ижодий гуруҳлар:** 136-54-44, 136-56-21, 136-56-25, 136-54-42.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ: **Қорақалпоғистон Республикаси** – 8-361-58-512-17; **Андижон** – 8-374-2-25-32-23; **Бухоро** – 8-365-22-322-25; **Жиззах** – 8-372-22-648-72; **Навоий** – 8-436-22-588-56; **Наманган** - 8 – 369-43-311-81; **Фарғона** – 8-373-61-221-97; **Самарқанд** – 8-366-33-70-57; **Сурхондарё** – 8-376-46-526-61; **Сирдарё** – 8-367-225-41-73; **Тошкент** – 8-371-136-56-21; **Хоразм** – 8-362-22-623-50; **Қашқадарё** – 8-375-22-517-65.

Реклама ва эълонлар бўлими телефони: 133-44-43, 136-58-83.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Реклама ва эълонлар матни учун буюртмачи жавобгар

Навбатчи: Х.ПАНЖИЕВ

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2003 йил 20 ноябрда № 050 - рақам билан рўйхатдан ўтказилган.

Газета сешанба, пайшанба, жума кунлари чиқади

E-mail: kishlokhayoti@yahoo.com

Буюртма Г-321, ҳажми 2 босма табоқ.

Офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

Босишга топшириш вақти: 21.00. Босишга топширилди: - Адади -12916

Газета таҳририятнинг ўзида компьютерда терилди ва саҳифаланди.

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

1 2 3 4 5